10 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԵԼԵԿԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պապը Ալի ճատտէսի, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ
ارمنیجه سورهانتاك غزته سی
صاحب امتیاز دهجیوللك
باب عالی جاده سی نومرو ۲۰

DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTNOPLE

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ խմբագրութեան ուղղուած ոև է գրութիւն
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը սկսին ամէն ամսոյ 10ին, 20ին և 30ին

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ	ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ Թղթատարի ծախսը մեր վրայ	ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ Թղթատարի ծախսը մեր վրայ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 75	12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 100	12 ամիսը կանխիկ ֆրք. 22
6 » » » 40	6 » » » 50	6 » » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ
ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ
Արշալոյսին

ՍԻՐՈՅ ԱՄՕԹԸ

Մեր Դ. երեսին մէջ հրատարակուած թերթօնը ԿՆՈՋ ԱՏԵԼՈՒԹԻՒՆ, վերջացած ըլլալով վաղը կը սկսինք հրատարակել սոյն վէպին շարունակութիւնը եղող ուրիշ գործ մը՝

ՍԻՐՈՅ ԱՄՕԹԸ

որ կրնայ իբր իր նախորդին անջատ վէպ մը կարդացուիլ։

Մեր այս նոր թերթօնը՝ ՍԻՐՈՅ ԱՄՕԹԸ՝ կարդալ փափաքող այն անձերուն, որոնք չեն կարդացած ԿՆՈՋ ԱՏԵԼՈՒԹԻՒՆը, դիւրութիւն մը տալու նպատակով այսօր Դ. երեսին մէջ կը հրատարակենք ԿՆՈՋ ԱՏԵԼՈՒԹԵԱՆ մէկ համառօտ ամփոփումը անոր պարունակութեան տեղեակ ընելու համար մեր նոր թերթօնին նոր ընթերցողները։

ԿՏՐՈՒԿ ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆԻՆ ՕԳՈՒՏՆԵՐԸ ԵՒ ՎԱՐԱՆՈՏ ԽԱՂԱՂԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ ՎՆԱՍՆԵՐԸ

Շատ բաներու մէջ երրորդ մը գտնուիլն է ամենէն լաւը, կ'ըսուի։ Օրինակի համար երկու ոսոխներու քով երրորդ բարեխօս մը. չատ բարկասիրտին և բոլորովին անտարբերին միջեւ գտնուող հեզահամբոյրը, տղային և ծերին մէջտեղը եղող չափահասը եւն. Մենք ալ կը հաւատանք թէ չատ բաներու մէջ երրորդ մը գտնուիլը գեղեցիկ բան մըն է. և անշուշտ կը ներուի մեզ երբ ըսենք թէ կը հաւատանք նաեւ որ աշխարհի երկու հզօրագոյն զինակցութեանց քով երրորդի մըն ալ գոյութիւնը գեղեցիկ բան մը պիտի ըլլայ. մանաւանդ երբ միւս երկուքին բնութիւնը աւելի մեղմելու կարելիութիւնը կը ներկայացնէ այն իր որոշ կերպարանքովը։

Երրեակ և երկեակ զինակցութեանց Եւրոպայի մէջ գտնուիլը և նոր երկեակ դաշնակցութեան ալ Ասիոյ վերջին ծայրը գտնուիլը, չատ պզտիկ տարբերութիւն մը առաջ կը բերէ. որովհետեւ ընդհանուր աշխարհի յարաբերութիւնները այնչափ սերտիւ միացած են հիմա, որ զայն հինգ վեց բաժնի վերածելը լոկ աշխարհագրական բացատրութեանց կարգը անցած է։

Միայն թէ այս երեք զինակցութեանց բնութեան մէջ սա ահագին տարբերութիւնը կը տեսնենք որ, մինչ Գերմանիոյ, Աւստրիոյ և Իտալիոյ միջեւ կազմուած Երրեակ զինակցութիւնը Եւրոպայի բաղդը կ'որոշէր, և Ֆրանսայի ու Ռուսիոյ միջեւ կազմուած Երկեակ զինակցութիւնն ալ անոր լոկ հետեւանքը կ'ըլլար, այս օրերս Անգլիոյ և Ճաբոնի միջեւ կազմուած, կամ արդէն իսկ իր իրական գոյութիւնը ունենալով նոր հրապարակ հանուած զինակցութիւնը ո՛չ միայն Եւրոպայի, այլ և բոլոր աշխարհի բաղդը կ'որոշէ։

Բացատրենք թէ ինչո՞ւ համար այսպէս կը մտածենք։

Երբ Եւրոպայի երկու զինակցութիւնները կը կազմուէին, անոնց մասնակցող ամէն կողմերն ալ ոև է մէկուն հետ դաշնակցելու կազմ և պատրաստ գտնուելով, խնդիրը դաշնակցութեան մը մտնելու կամ չմտնելուն վրայ չէր կեդրոնանար, այլ միայն դաշնակցին յարմարագոյնը որոշելուն վրայ։

Արդ, Ճաբոնի համար ալ գործին բնութիւնը միեւնոյնն էր ինչ որ էր Գերմանիոյ, Աւստրիոյ, Իտալիոյ, Ռուսիոյ և Ֆրանսայի համար։ Բայց Անգլիոյ համար նոյնը չէր։ Սովորութիւնը, ազգային ճաչակը, քաղաքական ուղղութիւնը և ծանր ու նուրբ հաչիւներ գլխովին բացառիկ դիրք մը տուած էին անոր, և ո՛րչափ զօրաւոր ըլլալու էին այն պատճառները, որոնք կը ստիպէին Անգլիան՝ բոլոր ատոնք մոռնալով պատերազմ չեղած ատեն դաշնակցելու, և ապագայ պատերազմիկի մը հետ զինուորական դաշնակցութիւն մը կնքելու, և ասոր համար է միայն որ իրաւունք կայ ըսելու թէ՝ Անգլիա, ընդհանուր քաղաքականութեան համար նոր դարագլուխ մը կը բանայ։

Եթէ Անգլիոյ բացառիկ աշխարհագրական դիրքը և մասնաւոր քաղաքականութիւնը ներէին իրեն ալ Եւրոպական միւս տէրութեանց մէկուն հետ դաշնակցութեան մտնելը, այսօր մեր տեսած Երրեակ և Երկեակ զինակցութիւններէն տարբեր զինակցութիւններ պիտի տեսնէինք, և ատոնց սկզբնապատճառը եղող Ֆրանսա, կա՛մ ի չահ իրեն Անգլիոյ կողմը պիտի գտնուէր, կամ ի վնաս իրեն անոր դէմ. իսկ Գերմանիա ամէն իրաւունք կրնար ունենալ ուրախանալու, երբ իր ցամաքային բանակներուն միացած տեսնէր նաեւ Անգլիոյ ծովագնաց բերդերը, առանց որ ան ալ Անգլիան դաշնակից ունենար իրեն հետ, երբեք տարակոյս մի ունենաք որ վերջին խօսքը իր քով պիտի մնար։

Մի միայն Անգլիոյ դաշնակցութեան անկարելիութիւնն եղաւ որ Գերմանիան Աւստրիոյ և Իտալիոյ, և Ֆրանսան ալ Ռուսիոյ գիրկը կը նետէր. Թէեւ լաւագոյնը կ'ըլլար այս, այն պատճառաւ որ, երկու կողմերու ծայրայեղ յաւակնութեանց դէմ հակողի մը բնութիւնը կը ստանար չեզոք մնացող Անգլիան։

Այս տողերը գրելնուս պատճառը այն է որ, լաւ հասկցնելու պէտք կար թէ Անգլիոյ ուղղակի կերպով ուրիշներու գործերուն չմիջամտելու քաղաքականութիւնը անկարողութիւն չէր. և այս անգամ հրապարակաւ Ճաբոնի հետ պաշտպանողական և յարձակողական դաշնակցութեան մէջ մտնելու չափ առաջները նետուիլը՝ նոր բան մը, անակնկալ մը, և ընդհանուր արտաքին քաղաքականութեան դարագլուխ մը կ'ըլլար։ Մէկ խօսքով Անգլիա արտաքին քաղաքական աշխարհին վտանգաւոր եղող վարանոտ խաղաղասիրութեան շրջանակէն դուրս ելլելով, մէկէն ի մէկ օգտակարը եղող կտրուկ գործողութեան շրջանակին մէջ կը նետուէր, որ պարզ ժողովրդեան կողմէ պատերազմական նկատուած է, մինչդեռ պատերազմը արգիլողն է այն, անգլիական ըլլալուն համար։

Այս տարբերութիւնը հասկնալը, արտաքին քաղաքականութեան էն կարեւոր կէտերէն է Անգլիացի չեզողին համար։

Եթէ սխալ չենք հասկցած, դաշնագրութեան ոգին սա է որ, երբ Ծայր. Արեւելքի մէջ միայն մէկ տէրութեան դէմ պատերազմ ծագի, կամ Անգլիա և կամ Ճաբոն առանձին պիտի կռուին թշնամիին դէմ, իսկ եթէ յարձակումը մէկէ աւելիին կողմէ տեղի ունենայ, երկու կողմերն ալ պատրաստ պիտի ըլլան իրարու օգնելու ամենայն զօրութեամբ։

Ահա պարզ ժողովուրդին ազդարարուելիք կէտը այս էր միայն. և եթէ ասիկայ բաւական չպիտի ըլլայ Ծայր. Արեւելքի մէջ ապագայ պատերազմ մը արգիլելու, գոնէ անշուշտ պիտի օգնէ խաղաղասիրական համաձայնութեան գատին՝ առաջուանէն չատ աւելի և երեւակայուածէն ալ աւելի յառաջանալուն։

Կարծենք վարանելու տեղի չկայ որ, այդ պայմաններուն առաջինը Ռուսիոյ դէմ է միայն. իսկ երկրորդը Ռուսիոյ և Ֆրանսայի դէմ միանգամայն։

Արդ, ենթադրենք որ Ռուսիա առանձինն Ծայր. Արեւելքի մէջ պատերազմ մը բացաւ և կամ բացուիլուն առիթ տուաւ, որոնց երկուքն ալ միեւնոյն բանը ըսել են։

Պէտք է նախ մտածել որ Ռուսիա լոկ Ասիական պետութիւն մը չէ։ Կըրնանք զայն երկուքի բաժնել «Եւրոպական Ռուսիա» և «ասիական Ռուսիա» որով իր մեծութեան ծաւալը կէս առ կէս զեղչուած կ'ըլլայ։ Եթէ իր դիմացը պատերազմողը Ճաբոնն է, անիկայ սոսկ ասիական պետութիւն մըն է, և եթէ մաթեմաթիքը սխալ հաչիւ մը չէ, Ճաբոն Ծայր. Ասիոյն մէջ Ռուսիայէն վար չմնալէ զատ, ծածկուածի պարագային սպասող Գերմանիա մը ու Աւստրիա մը չունի իր ետեւը. Այս երեսը գոցենք։

Եթէ Ծայր. Արեւելքի մէջ Ռուսիոյ դէմ պատերազմողը Անգլիա պիտի ըլլայ, այն ատեն աւելի լաւ կ'ըլլայ որ այդ երեսը ամենեւին չբանանք։ Եթէ Ռուսիա Եւրոպայի մէջ ուրիշներ չունենար մտածելիք, Հնդկական արչաւանքի մը պէս Ծայր. Արեւելեան պատերազմի մը վրայ մտածելու համար ալ չատ պարապ ժամանակներ կրնար գտնուիլ. բայց պետական ժամացոյցները ժողովրդական ժամացոյցներուն չափ ածան և բաղդախնդրական գործարաններու արտադրութիւնները չեն։

Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ ըլլայ թէ իրեն զատ բանակը (պատերազմի ատեն 800,000) ունեցող Հնդկաստանի մէջ հոս մէկ կամ միւս կողմին վերջնական յաղթութեանց վրայ չէ խնդիրը, այլ նոյնիսկ պատերազմին վրայ, որուն միայն մէկ քանի ամիս չարունակութիւնը կրնայ Եւրոպայի մէջ մեծապէս վնասել Ռուսերու հիմնուած այնչափ բարձր դիրքին և ինչո՞ւ համար ու ինչ հաչուով փոխանակ համաձայնելու, գործերը մինչեւ կռուելու աստիճանին հասցնել այնպիսի տէրութեան մը հետ, որ ամէն տրամադրութիւն ունի բանաւոր համաձայնութեան և իր ամենէն մեծ փափաքներէն մէկն է Ռուսիոյ հետ պատերազմի չբռնուիլը որչափ ատեն որ Ռուսիա ինքը անխուսափելի վիճակի չհասցնէ զայն։

Ցաչորդով պիտի խօսինք երկրորդ պայմանին այսինքն Ռուսիոյ և Ֆրանսայի ընկերակցաբար Ծայր. Արեւելքի մէջ գործելուն կարելիութեանը վրայ։

ԼԻՈՆՔԷ

ՄՏԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Երբ փոքր ենք մեծնալ կ'ուզենք, երբ մեծնանք մեր տղայութիւնը կը փնտռենք։ Մանկութեանս դպրոցը երկու մուտք ունէր մէկը՝ աշակերտաց համար, միւսը՝ վարժապետներու և այցելուաց յատուկ։ Քանի՜ քանի անգամ փորձուեցայ ուսուցիչներու մեծ դուռնէն մտնել ներս, երբ տակաւին դպրոցական աշակերտ էի։ Իսկ երբ մեծցայ և օգնական ուսուցիչ կարգեցին զիս, իրաւունք ստացայ ու նոյնիսկ պարտականութիւնս եղաւ մեծ-մուտքէն մտնել ելլելու։ Դրախտէն ինկած դարձայ, ի զո՜ւր կը փնտռէի աշակերտաց մուտքը։

⁂ Մանաւանդ երկու պայման անհրաժեշտ են դասերուն մէջ յառաջդիմել փափաքող դպրոցականի մը համար. կա՛մ դասերը սիրել և կամ դասատուն, ու այս վերջնոյն սիրուն համա՛ր սկսիլ դասերուն սէր տալու, եթէ երկուքը մէկանց սիրել անպատճառ չի յաջողիր։ Ու դժբաղդաբար, եթէ ո՛չ մէկէն կ'ախորժի ոչ միւսէն, բայց փափաք ունի յառաջդիմելու, գոնէ իր առած դասին առաջին 8-10 դասերը կամայ-ակամայ լաւ պատրաստելու է. ու բժշկին դեղին պէս աղու-լեղի կլլելու է, ա՛լ անկէց ետքը... ախորժակը ուտելով կը բացուի։

⁂ Ահաւասիկ երկու մարդ, երկուքն ալ հաւասարապէս չատ բան գիտեն, մէկը իր գիտցածովը միա՛յն գոհ է, միւսը գիտէ իր գիտցածը օգտակար ընել։ Առաջինը երկրորդէն աւելի հպարտ է, ու երկրորդը առաջինէն աւելի զարգացած։ Երկու դասընկերներ, կրնան հաւասար յառաջդիմութիւն ցոյց տալով համարժէք մրցանակներ ստանալ, բայց կը պատահի որ ատոնցմէ մէկը հանճար ըլլայ օր մը, միւսը միայն ուսեալ։

⁂ Դիտա՞ծ էք դպրոցական պատանիները, դրեթէ միշտ փափաք մը ունին իրենց ընկերոջ կռնակը ցատկելու. այդ օրերէն կը սկսին ցոյց տալ հակում մը ուրիշին բեռ ըլլալու։ Միւս կողմէ դիտա՞ծ էք ուրիշ պատանիներ, որ կա՛մ երկչոտութեամբ հլու հնազանդ կը խոնարհին, և կամ իրենց ոյժը ցոյց տալու անմտութեամբ կը կրեն իրենց խորամանկ կամ անառակ ընկերները։

⁂ Սափրիչին կ'երթանք ածիլուելու. եթէ սափրիչը կատարեալ վարպետ մըն է, առանց ձեր դիմայը անցնելով ձեր երկու քունքերը բաղդատելու, իւրաքանչիւր քունքի մազ առանձինն կը կտրէ, կ'ածիլէ կը յարդարէ. առանց՝ կ'ըսեմ մէկ կողմը միւսին հետ բաղդատելու։

Իսկապէս բարի և ազնիւ մարդ ըլլալու պէտք է աշխատին մարդիկ. պէտք չէ բարի ըլլալ ո՛չ բաղդատօրէն, ոչ ալ յարաբերաբար. այլ իրենք իրենցմէ առաքինի ըլլան, խղճմտանքի ճարտարութեամբը վարուելով, ինչպէս սափրիչը իր վարպետութեամբ. այսինքն վարուելով «ինչպէս որ կ'ուզէք թէ ուրիշները ձեզի ընեն դուք ալ անոնց այնպէս ըրէք» սկզբունքին համեմատ։ Եւ եթէ բաղդատութեան եզր մը անհրաժեշտ է, «կատարելութիւն» ըլլալու է ան։ Օրինակի համար աղջիկ մը կը սիրէք. ձեր սիրածը ձեր աչքին անթերի «կատարելութիւն» մըն է, ազնիւ, բարեսիրտ և անշուշտ գեղեցիկ, և ոչ թէ ուրիշներու բաղդատաբար կամ համեմատութեամբ։

⁂ Մեծ, նշանաւոր մարդիկ երեք թըւականով կը յիչատակուին.

—Ծնաւ, ճանչցուեցաւ, մեռաւ.

Հասարակ մահկանացու մը երկուքով միայն.

—Ծնաւ, մեռաւ։

⁂ Շատեր կան որ երկու լումայի համար մարդ մը կը մեռցնեն, (գոնէ բարոյապէս) բայց մարդ մը փրկելու համար երկու լումայ չեն մեռցներ։ Ա.

ՍԻԲԻԼԼԱՅՔ

«Մեսիան պիտի գայ, Մեսիան եկաւ» յօդուածիս գրապայքարին առթիւ, «Սիբիլլայք» անունը այնքան յեղյեղուեցաւ որ ամէն կողմէ մեզի հարցումներ կ'ուղղեն թէ ինչ են «Սիբիլլայք»։ Ատոնց գոհացում տալու համար ահա մեր հրապարակաւ պատասխանը։

Սիբիլլայքի Ֆրանսերէն համազօր անունն է Sibylles, որով փոխանակ հայերէն Սիբիւլլայքի կը գրենք Սիբիլլայք. ըր թէև ի- կը ձայնաչրջուի, բայց ինչպէս այդ անունը, նոյնպէս քանի մը յատուկ անուններ բացառութիւն կը կազմեն, և ի- ի տեղ ի-ով կը գրուին։ Դրականութեան մէջ ծանօթ Սէպիլ ծածկանունն ալ Սիբիլլայքի Ֆրանսերէն ձևն է։ Սիպիլ=Սիբիլլայք յունարէն է. Սիօս՝ Ձեսի=Դիոսի (Որմիզդ) մէկ եղանակաւորումն է, Բուլէ կը նշանակէ կամք։ Հետեւապէս Սիպիլ կը նշանակէ «կամք Դիոսի»։

Սիբիլլայք ներչնչուած կամ մարգարէացող համարուած կիներ էին, որոնք երբեմն երբեմն աշխարհիս զանազան կողմերը կ'երեւային։ Հին հաւատքի մարդոց աչքէ դից գաղտնիքներուն ու անոնց խորհուրդներուն խելամուտ էին այդ Սիբիլլայք, որով մեծարանքի արժանի էր համարուէին։ Հերոդոտոս կը պատմէ թէ Յունաստանի Դոդոնեան պատգամատեղին ու Եգիպտոսի Ամմոնի Զեւսեան պատգամավայրը կիներու ձեռքով հաստատուեցան։ Դելփիսի տաճարին Պիւթեան հարցուկն ալ կին էր։ Նախնիք այնպէս համոզուած էին որ իրենց կուսութիւնն անարատ պահող աղջիկներն ուրիշ հասարակ մահկանացուներէ աւելի հաղորդակցութեան մէջ էին դից հետ, և այլ և այլ յայտնութիւններ կ'ընդունէին անոնցմէ։ Այսպիսի համոզումներ, հայեացքներ կը տեսնուին բոլոր հին ազգաց հաւատալիքներուն մէջ։

Հռոմայեցւոց՝ ամենէն մեծ ճարտասանին, Կիկերոնի ըսել կ'ուզենք, բարեկամը՝ Սաբինացի Տերենտիոս Վարոն այլ և այլ տեղեկութիւններ քաղեց Սիբիլլայից վրայ և գրքի մը մէջ ամփոփելով՝ Կեսարին ընծայեց։ Տերենտիոս Վարոն 10 Սիբիլլայ կը համրէր, Պարսկային, Լիբէական, Դելփեան, Կիմմերեան, Երիտրեան, Սամէական, Հելլեսպոնտեան, Փռիւգեան ու Տիբուրտեան։ Ատոնք ամէնքն ալ զանազան պատգամատեղիներ էին, որոնց ամենէն նշանաւորն էր Իտալիոյ Կումա քաղքին Սիբիլլան որ յիշուած էր մեր «Մեսիան պիտի գայ, Մեսիան եկաւ» յօդուածին մէջ։ Ըստ Եւստաթէոսի, առաջին Սիբիլլան էին Դարդանոս ու Նեսով։ Դելփեան Սիբիլլան կառուցուած էր Հելիկոնի բարձունքը։ Ըստ Դիոդորոսի այդ Դելփեան պատգամատեղին էր որ առաջին անգամ Սիբիլլա անունը կրեց։ Կումայականը կը կոչուէր Հէրոֆիլէ։ Հելլեսպոնտեանը ծնած էր Մարպեսոսի և մարգարէացած էր Սողոնի օրով։ Փռիւգեան Սիբիլլան Էնկիւրիի մէջ էր։ Կարծեմ ասկէ Տիկին Զապէլ իր ծածկանունն ընտրեց «Սիպիլ»։ Տիբուրտեանը կը կոչուէր Ալբունեան, յաւերժահարսի մը անունն, որ Տիբուրի (Թիվոլի) մօտ, մարգարէութիւններ կ'ընէր։

Կումայական Սիբիլլայի մասին հետաքրքրաշարժ մանրավէպ մը հասած է մեզի։ Հռոմի թագաւորներէն Տարկէն Պրիսկոսի օրով, կին մը որ ինքզինք կումայական Սիբիլլայ կը կոչէր, Տարկէնի ներկայանալով ինը գիրք ընծայեց որոնց փոխարէն 300 ոսկեղէն դրամ կ'ուզէր։ Բայց որովհետեւ Տարկէն չուզեց այնչափ գին տալ, կինը գնաց ու այդ գիրքերէն երեքն այրելով՝ մնացած վեցին համար դարձեալ նոյն գինը պահանջեց։ Երբոր Տարկէն նորէն մերժեց այն գինը տալ, կինը չյուսահատեցաւ, վեցին երեքն ալ այրեց և կրկին նոյն աչքի գինը պահանջեց։ Տարկէն երբ քննել տուաւ այդ գիրքերուն բովանդակութիւնը և իմացաւ թէ այլ և այլ կարեւոր գիտելիքներ կան, ուզած գինը վճարեց ու գնեց այդ գիրքերը։ Նկատելով որ ատոնց մէջ Հռոմէական օրէնքի մասին կարեւոր տեղեկութիւններ կան, հրամայեց որ խնամքով Կապիտոլի մէջ պահուի։ Սիլլայի ու Մարիոսի օրով Կապիտոլ այրելով՝ մէջի գիրքերն ալ մոխիր դարձան։ Ասոր համար մասնաւոր մարդիկ ղրկուեցան Երեդրիա, Ասիա ու Ափրիկէ, որպէս զի Սիբիլլայից անունով եղած պատգամները հաւաքուին։ Ատոնց թիւը հազարի յանգեցաւ։ Բանգէտ մարդիկ անհարազատ պատգամները դուրս ձգեցին։ Տիբերիոս ուրիշ հաւաքածոյ մըն ալ ընել տուաւ։ Ներոնի օրով դարձեալ այրեցաւ Կապիտոլ և այրեցաւ Սիբիլլայք կարգի կանոնի դրուեցան։ 363ին Յուլիանոս Ուրացողի և 395ին Ոնորիոսի օրով դարձեալ հրդեհ Կապիտոլի մէջ որով վնասուեցան Սիբիլլայք։ Զ. դարուն, երբ Գոթացիք Հռոմը պաշարեցին, վերջին անգամ Սիբիլլայ մը երեւցաւ։ Այնուհետեւ Սիբիլլայք գոյութիւն ունենալէ դադրեցան։

Հիմայ մեզի հասած Սիբիլլայից պատգամներն ութ գիրք են, որոնց վրայ Մայ իններորդ մըն ալ աւելցուց։ Հոմերական բարբառով և անոր փորձած վեցաչափ ոտքով գրուած են։ Գրչագիրները բաւական սխալաչատ ըլլալով՝ տեղ տեղ ընագիրն անիմաստ կը մնայ։

Ա. գիրքին մէջ Սիբիլլան ինքզինք Նոյի հարս կ'անուանէ, և թէ անոր հետ տապանին մէջ էր։ Ուրիշ տեղ մը կ'ըսէ թէ ինք Սիբիլլան Բաբելոնէն Յունաստան դրկուեցաւ և հոն Երիտրիա կոչուեցաւ որ անամօթ ստախօս կը նշանակէ։ Յունաստանի մէջ էր որ դիք որոշեցին որ Սիբիլլայ, Նոյի հարսը, անցեալը պատմելու և ապագան գուշակելու ձիրքն ունենայ։ Այդ յատկութեամբ կը պատմէր արարչագործութեան պարագաները, կը խօսէր մարդկային ազգի նախահայրերուն վրայ, թէ ինչպէս Նոյի օրով ջրհեղեղ մը բոլոր աշխարհ ծածկեց,

թէ Նոյէն ետք, երբոր հին ասիական չորս մեծ պետութիւնները կազմուեցան, մարդիկ դարձեալ ապականեցան: [illegible], ևն., մասնաւոր ու բացայայտ կը խօսէր Համի, Նեռին ու աշխարհի կատարածին վրայ:

Բ. ու Գ. դարուն քրիստոնեայ մատենագիրներն այդ գիրքն իբր հարազատ կը համարէին և յատոնց այնչափ յարգ կը ընծայէին որ հին ու նոր կտակարաններու վկայութիւններէն զատ, յաճախ կը յիշատակեն նաեւ ատ Սիբիլլայից պատգամները, ատոնցմով հին հաւատքի մարդիկ յաղթահարելու համար: Բայց Դ. դարուն երբ Հին հաւատքին Նոր հաւատքի դէմ մղած պայքարը դադրեցաւ, յետագայ հարք եկեղեցւոյ այնպիսի գրուածներ ուշադրութեան արժանի չհամարեցին: Եթէ չենք սխալիր, առաջին անգամ Ս. Օգոստինոս էր որ իր «Յաղագս քաղաքին Աստուծոյ» գրքին մէջ անհարազատ, չատերը Գնոստիկեան հերետիկոսներու խարդախութիւն կը համարէր: Թէ՛ ուղղափառ և թէ այլափառ նոր բանասէրներէն ոմանք իբր անհարազատ կը համարին այդ Սիբիլլայք, ուրիշներ ալ իբր հարազատ: Կան բանասէրներ ալ որ հարազատն անհարազատին հետ խառնուած կը համարեն:

ՀԱՄԿԱԲԱՂ-ՊԻՇԵՐՈՒԿ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԲՐՈՒՍԻՈՅ ՀԱՅՆՐԻՀ ԻՇԽԱՆԸ Նիւ-Եորք հասաւ աղջի օրը, կիրակի: Փայլուն ընդունելութիւն մը եղաւ իրեն: Թէեւ իշխանը շաբաթ օրը Նիւ-Եորք կը սպասուէր, բայց Ատլանտեանի վրայ տիրող բուռն փոթորիկը օր մը ուշացուց իր ժամանումը: Իշխանը մինչեւ մարտ 11, այսինքն 18 օր չարունակ պաշտօնական ընդունելութիւններով, այցելութիւններով, քննութիւններով, խնճոյքներով, հացկերոյթներով, ուղերձներով, ճառախօսութիւններով պիտի անցընէ: Նիւ-Եորք և Ուաշինկթըն այցելելէ վերջը, իշխանը մարտ 1ին պտոյտի պիտի ելլէ, և մինչեւ մարտ 7 պիտի այցելէ Բիթսպուրկ, Քոլումպոս, Չինչինաթի, Չաթանուկա, Լուքաուտ Մաունթէյն, Նաշվիլ, Լուիզվիլ, Ինտիանափոլիս, Ս. Լուի, Չիքակօ, Միլվոքի, Պըֆալօ, Նիակարա, Րոչեսթըր, Սիրակուզ, Պոսթըն, Հարվըրտ, Ալպանի և Ուէսթ Բոյնթ: Ամերիկացիները ձեռքերնին աշխարհացոյց մը առած հաշուել կ'ընեն թէ ինչպէս կարելի պիտի ըլլայ այցելել այս բոլոր քաղաքները, միայն 7 օրուան մէջ. մանաւանդ որ ամէն քաղաքի մէջ հրապարակային հանդէսներ, խնճոյքներ կը պատրաստուին իշխանին ի պատիւ: Նիւ-Եորքի գերմանական ընկերութիւններու 15000 անդամները չքեղ թափօր մը պիտի կազմեն փետր. 26ին: Թատերական փայլուն ներկայացում մը պիտի տրուի, այսօր, երեքշաբթի: Ամերիկացի քաղաքապետները կիները Նորասերները չաբաթներէ ի վեր կը մտածէին թէ ինչ տեսակ հագուստ հագնելու էր որ ամենէն աւելի վայելուչ ըլլայ: Քաղաքապետները վերջնապէս որոշեր են Բրէնս Ալպէրթի վերարկու, բաց գոյն տափատ, կաշիէ կօշիկ հագնիլ, բարձր գլխարկ մը և ճերմակ ձեռնոցներ դնել, և պզտիկ ծաղիկ մը անցընել ամբակին մէջ: Կ'ըսուի թէ Հայնրիհ իշխանին ըլլալիք ընդունելութիւնը մէկ հատիկ պիտի ըլլայ իր տեսակին մէջ:

—Ուաշինկթընի գերմանական դեսպանը հրաւիրագիր ղրկեր է ծովակալ Տիուէյի, Ուաշինկթընի մէջ տրուելիք դեսպանական հացկերոյթին ներկայ գտնուելու համար, բայց ծովակալը մերժեր է, առարկելով թէ կինը հիւանդ է: Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ ծովակալը չուզեր Գերմանացի իշխանին ներկայանալ, միտքը բերելով Մանիլայի մէջ պատահած այն անախորժ միջադէպը, որուն գերակատարն էր գերմանական նաւատորմին հրամանատարը: Միւս կողմէ բաղդներ կան թէ Հայնրիհ իշխանը ծովակալ Տիուէյը սիրաշահելու համար նամակ մը գրեր է անոր, և խոստովաներ է թէ «Գերմանացիները սխալ մը ըրին Մանիլայի պաշարման միջոցին, թէ ծովակալ Տիուէյի ընթացքը ուղիղ էր»: Բայց ինչ որ ալ ըլլայ, իրողութիւնը այն է թէ ծովակալ Տիուէյ Ֆլորիտա քաշուեր է, որպէս զի իշխանին ի պատիւ դրուելիք ո և է հանդէսի ներկայ չգտնուի: Մանիլայի մէջ իր հրամանին տակ ծառայող սպաներն ալ ո և է խրախճանքի ներկայ չպիտի գտնուին:

—Զրոյց կայ թէ Ամերիկացի կիները պիտի խնդրեն Հայնրիհ իշխանէն որ նախագահ Րուզվէլդի քով բարեխօսէ, Ֆլորէնս Պըրնս անուն աղջիկը ազատ արձակել տալու համար: Այս օրիորդը, որ Պրուքլինի մէջ ամենէն գեղեցիկ աղջիկն էր, 19 տարեկան է ամբաստանուած է թէ սպաննած է իր անհաւատարիմ սիրահարը: Աղջիկը բացարձակապէս կ'ուրանայ:

—Հայնրիհ իշխանը չատ պարզ կերպով կը ճամբորդէր: Շոգենաւին մէջ փոխանակ իր մասնաւոր սրահին մէջ ճաշելու, սովորական ճամբորդներու յատուկ հասարակաց սեղանէն կ'ընէր իր ճաշը: Շատ անգամ նաւուն տախտակամածին վրայ ելլելով երկրորդ կարգի ճամբորդներուն հետ կը խօսէր սիկառ կը ծխէր: Քանի մը տարի առաջ Չինաստան այցելած ատեն ալ այսպէս ըրաւ:

ԲՈԼՈՆԻԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ.—Գերմանիոյ վարչապետ կոմս Պիւլով չարունակելով հանդերձ զսպողական միջոցներ ի գործ դնել Բոլոնիացիներուն դէմ, ատիկայ բաւական չի համարիր սակայն: Քաջալերելու համար Բրուսիոյ գերման ժողովուրդը, որ պայքար մղէն լեհականութեան դէմ, մեծ ռազմափորձերու միջոցին Վիլհելմ կայսրը ներկայ պիտի գտնուի Բօզէնի մէջ, ուր հանգանակութիւն մը բացուած է Պիզմարք իշխանին մէկ արձանը կանգնելու համար: Գաղտնի շրջաբերականով մը, զոր Վօրվէրց թերթը ըստ սովորութեան յաջողեր է ձեռք անցընել և հրապարակել, իշխանութիւնները հրաւիրեր են կառավարական պաշտօնեաները, որ մասնակցին այդ հանգանակութեան, իրենց ստացած թոշակին համեմատութեամբ: Միւս կողմէ զսպողական միջոցները կը չարունակուին: Պերլինէն կը գրեն թէ անցեալ երեքշաբթի օրը, ներքին գործոց նախարարին հրամանով ոստիկանական խուզարկութիւններ կատարուած են Բոլոնիական ուսանողներու ժամադրավայրը, թէև ատոնք իրենց մէկ քանի ընկերներուն հուսկ մնաս բարով մը ըսելու համար հացկերոյթ մը կուտային գարեջրատան մը մէջ, և իշխանութեանց ալ տեղեկութիւն տուած էին արդէն: Նոյն օրը Շարլոթէնպուրկի մէջ ալ կը ձերբակալուէին Բոլոնիացի, Աւստրիացի և Ռուս 25 ուսանողներ և երկու ուսանողուհիներ: Ատոնք յետ քննութեան ազատ արձակուեր են յաջորդ օրը: Ատոնցմէ դուրս ուրիշ 10 Բոլոնիացի ուսանողներ ալ ձերբակալուեր են:

ԹԻԷՆՑԻՆԻ ՊԱՐՊՈՒՄԸ.— Գերման խորհրդարանին ելմտացոյցի յանձնաժողովին մէջ, Մայր. Արեւելքի համար եղած զինուորական ծախքերու մասին վիճաբանութիւն կատարուելու միջոցին, արտաքին գործոց նախարար Պ. Րիխթօֆէն հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ.—«Դիւանագիտական բանակցութիւններ կը կատարուին Թիէնձինը պարպելու մասին, որ ոչ միայն զինուորական, այլեւ քաղաքական խնդիր մըն է: Թիէնձինը անմիջապէս պարպելու արգելք եղող իրողութիւնը այն է որ, եթէ նոյն քաղաքը պարպուի, միեւնոյն ժամանակ պիտի ջնջուի առժամեայ կառավարութիւնը: Արդ այս վերջին խնդրոյն մասին պէտք է հաշուի առնել Բէյ-Հօ գետին ընթացքին կանոնաւորման գործը, որուն ձեռնարկուած էր առժամեայ կառավարութեան կողմէ, և որ մեծ օգտակարութիւն ունի զինուորական տեսակէտով: Գերման պահակախումբը Շանկայ կը գտնուի այդ կէտին՝ Գերմանացիներու համար մեծ կարեւորութեան պատճառաւ»: Պ. Րիխթօֆէն վերջացնելով եզրակացուց թէ Գերմանիա, իր արտաքին քաղաքականութեան մէջ, անցեալին նման պիտի զգուշանայ արկածալից ձեռնարկ ընելէ:

ՀԱԿԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԶԳԱՑՈՒՄՆԵՐ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ.— Ամերիկայի Երեսփ. ժողովին Բէնդըքի նահանգին ներկայացուցիչ Պ. Հուիլըր բանախօսութիւն մը արտասանեց անցեալ ուրբաթ օրը, մեծ տպաւորութիւն թողլով հանրային կարծիքին վրայ: Բանախօսը բուռն լեզուով մը յարձակեցաւ Արտաքին գործոց պաշտօնատան՝ Անգլիոյ հանդէպ բռնած ընթացքին դէմ: «Մինչեւ 1896, բոլոր Ամերիկացիները կը պարծենային Մ. Նահանգներու փայլուն մեկուսացումով: Բայց իբր հինգ տարիէ ի վեր նախագահը իր բաղուկը կարկառեց դէպ ի Անգլիա, և Ամերիկայի կառավարութիւնը իր կուրծքին վրայ կը սեղմէ այնպիսի ազգ մը, որ Եորք-Թաունի ճակատամարտէն ի վեր յարատեւ և մեթոտաւոր կերպով Մ. Նահանգներու անկումին համար աշխատած էր»: Յետոյ բանախօսը կը հարուածէ պատուիրակութիւն մը ղրկուիլը ա՛յն երկիրը, «որուն կառավարութիւնը փորձած է Եւրոպական տէրութեանց դաշնակցութիւն մը կազմել Ամերիկայի դէմ:» Հարաւ. Աֆրիկեան պատերազմին վրայ խօսելու առթիւ, Պ. Հուիլըր ի վեր հանեց «Անգլիոյ բռնակալութիւնը, և Ամերիկայի կառավարութեան ալ տոր մեղսակցութիւնը, զոր ունեցաւ թոյլ տալով որ երկրէն ռազմանիւթ արտածուի Աֆրիկէ ղրկելու համար»: Բանախօսը պախարակեց նաեւ այժմու նախարարութեան ստորնութիւնը, ընդունելութեան եղանակին մասին Բրուսիոյ Հայնրիհ իշխանին, զոր Մ. Նահանգները իբրեւ իրենց այցելող մը՝ պէտք է ընդունին քաղաքավարաբար, բայց ոչ թէ անոր առջեւ երկրպագելով, կարծես թէ պաշտելու համար»:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Երեսփ. ժողովը աղմկալից նիստ մը ունեցաւ շաբաթ օրը, որ մինչեւ առտու տեւեց: Ընդդիմադիրները չարունակ արգելքներ հանեցին, խափանելու վիճաբանութիւնները: Նիստը վերջանալու վրայ էր, երբ Թրիքուբիսի կուսակիցները սկսան խօսիլ այդ հանդուցեալ քաղաքագէտին վրայ: Ասոր վրայ կռիւներ տեղի ունեցան Երեսփ. ժողովին նրբանցքներուն մէջ: Միսոլոնկիի երեսփոխանը ապտակ մը իջեցուց երեսփոխան Գունարի երեսին, որովհետեւ այս վերջինը անարգած էր Թրիքուբիսի յիշատակը:

ՇԱՄԱԽԻԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ

Շամախիի աղետալի երկրաշարժին մասին հասած վերջին տեղեկութիւններէ կը հասկցուի թէ առաջին ցնցումէն անմիջապէս վերջը հրդեհ մըն ալ ծագեր է, այնպէս որ աղէտը աւելի ահեղ ծաւալ մը առեր է: Մինչեւ փետր. 5/18, երեքշաբթի, 800 դիակ հանուած էր փլատակներուն տակէն: Գարչելի հոտ մը կուգար անթաղ մնացած դիակներէն: Վիրաւորուածներէն անոնք որ ծանր վէրքեր ստացած էին, Բեգրպուրկի հիւանդանոցները ղրկուեր են, գործողութեան ենթարկուելու համար: Փետր. 18ին թէև երկրաշարժը երեք հրացայտ խառնարաններ ձեւացնելով կորսնցուցած էր իր ուժգնութիւնը, բայց ժողովուրդը դեռ սարսափի մէջ էր: Շամախիէն Պաքու ճամբան փախստականներով լեցուած էր: Կ'ըսուի թէ ահագին քանակութեամբ դրամ փճացեր է բոցերուն մէջ: Կեանքեր ազատելու համար եղած ճիգերը չատ անգամ ապարդիւն կը մնային: Յիշենք մասնաւորապէս սրտաճմլիկ պարագայ մը.— Աղջիկ մը կիսովին թաղուած էր փլատակներու կոյտի մը տակ, բայց դեռ չունչը չէր աւանդած: Հայրը գերմարդկային ճիգեր ըրաւ, որպէսզի աւերակներուն մէջէն ճամբայ մը բանալով երթայ աղջիկը ազատէ: Յանկարծ տան մը պատը, որ ցնցուած էր երկրաշարժէն, ահագին դղրդիւնով փլաւ, իր փլատակներուն տակ թաղելով թէ՛ հայրը թէ՛ աղջիկը:

—Նպաստի գործը կը չարունակուի: Պաքուի կառավարիչ Զօր. Օտինցէֆ աղէտին վայրը երթալով մխիթարեր է դժբաղդ արկածեալները, և 5000 ռուբլիի գումար մը բաշխել տուեր է: Ռուսիոյ պետական գանձը 50,000 րուբլի նուիրեր է նպաստամատոյց յանձնաժողովին: Օլտէնպուրկի Էօժէնի իշխանուհին ալ 1000 րուբլի նուիրեր է: Անցած շաբթու բաւական պաչար հասած էր Շամախի, բայց կարօտութիւնը չափազանց զգալի է, որովհետեւ 25.000 հոգի իրենց բոլոր ունեցած չունեցածը կորսնցուցած, խիստ կարօտ վիճակի մը մատնուած են:

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐ

ԲԵԴԵՐՍՊՈՒՐԿ, 19 փետր. Չորեքչաբթի.— Մինչեւ այսօր 1000 դիակ հանուեցաւ Շամախիի փլատակներուն տակէն: Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ տակաւին 2000 դիակներ թաղուած կը մնան: Տարափոխիկ հիւանդութենէ մը կը վախցուի:

ԲԵԴԵՐՍՊՈՒՐԿ, 20 փետր.— Երկրաշարժը վերսկսաւ այսօր Շամախիի մէջ: Մեռնողներուն թիւը 5000կը հաշուի: 30000 հոգի անպատսպար կը մնան: Մինչեւ հիմայ 32 հոգի ողջ ազատուեցան Աստրախանքագիւղին մէջ, փլատակներուն տակէն: Երէկ չորրորդ անգամ ըլլալով հրաբուղխ մը բռնկեցաւ, բուռն սաստկութեամբ:

"ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ"Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1902 — 1319 Տճկ. — 1902 Լտ.

Օր	ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Շէվվալ	Փետր.
12	ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ Սրբոց Սուքիասեանց վկայից և Ոսկեանց քահանայից:	17	25
Կէսօր 6.30			Կէսօր 6.10

ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Երէկ առտու ջերմութեան աստիճանն էր

Կ.Պոլիս	5	Պէյրութ	—	Բեդերսպ.	—2
Արքանկէլ	—15	Բարիզ	4	Վիեննա	—4
Սոֆիա	—6	Աթէնք	5	Թրիէստ	3
Իզմիր	—	Տրապիզոն	—	Սելանիկ	—

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԱՂ. ԺՈՂՈՎՈՅ վերջին նիստին մէջ խորհրդակցութիւն եղեր է Նպաստից Յանձնաժողովոյ վերակազմութիւն մը տալու պէտքին վրայ: Դիտել տրուեր է որ յանձնաժողովը իր սեղանին վրայ ունի գաւառական արհեստանոցներու բացման կարեւոր խնդիրը, մինչդեռ միւս կողմէ այս նպատակին յաջողութեան համար դիւրութիւններ չկան և եղած միջոցները չատ անբաւական են, թէ հասած նպաստները պէտքը չեն գոհացներ և թէ նոր եղանակ մը խորհելու է քաջալերելու բարեսէր անձերը աւելի օգտաւէտ մասնակցութիւն մը ունենալու համար այս գործին: Արդէն բաւական ատենէ ի վեր լրագիրներու մէջ կը գրուի ասոնց վրայ, և ժամանակը եկած էր որ պաշտօնական եղանակաւ կարգադրութիւն մը, անօրինութիւն մը ըլլար: Նպաստից Յանձնաժողովը մէկ քանի տարիներէ ի վեր գոյութիւն ունի և անդամներէ ոմանք միշտ և ոմանք ալ մերթ ընդ մերթ կ'երեւան, սակայն հարկ է ըսել թէ՝ ցորչափ նպաստները կը չարունակէին, յանձնաժողովը իր դերին մէջն էր, իսկ հիմայ երբ այլ և այլ տեսակէտներով նպաստները դադրեցան, Յանձնաժողովոյ կը մնայ նպաստի խնդիրները մերժել և որբանոցները փակել հետզհետէ: Այս պաշտօնին համար ալ յանձնաժողովոյ գոյութիւնը չարժեր. ուստի պէտք է նոր կազմակերպութիւն մը տալ, յանձնաժողովոյ մէջ դրամատէր, գիրք և անուն ունեցող անձեր դնել, երկրագործութենէ և արհեստներէ հասկցող մարդեր աւելցնել: Պէտքն ալ այսպէս կը պահանջէ արդէն: Թէլեան էֆ. արհեստական վարժարաններու ընդհանուր ծրագիրը պատրաստեց, սակայն մասնագէտներու կարծիքն ալ պէտք չէ՞ որոշելու համար թէ, ո՞ր կողմերը ինչ արհեստներ պէտք է սորվեցուին: Մենք այդ մասին գրեթէ բան մը չենք գիտեր. իսկ երկրագործական գաղթախօսութեանց համար ինչ միջոց պիտի գործադրուի ամենեւին յայտնի չէ: Այս նկատումները կը պարտաւորեն որ Յանձնաժողովը նոր կազմակերպութիւն մը ստանայ: Կը լսուի որ Խառն Ժողովը իր յառաջիկայ նիստին մէջ նկատողութեան պիտի առնէ այս խնդիրը, որպէս զի նոր անդամներ նոր միջոցներ և նոր եղանակներ խորհին, ի գլուխ հանելու արհեստանոցներու բացման ձեռնարկութիւնը, որ անիրանալի վիճակի մէջ է առ այժմ:

Տ. ԳԷՈՐԳ ԵՐԷՑԵԱՆ Սրբազան այցելութիւն տալով կրօնից տեսուչ Վեհմ. Զիվէր պէյի, տեսակցութիւն մը ունեցաւ:

ՊՐՈՒՍԱՅԻ մէջ նոր Բաղ. Ժողովոյ մը ընտրութիւնը կատարուած ըլլալով, այս օրերս պիտի հրաւիրուի իր նիստը գումարելու:

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ լսելով որ քահանաներէ ոմանք զանազան պարագաներու մէջ ինքնաբերաբար տան մէջ պսակ կը կատարեն, որոնցմէ է առանց Պատրիարքարանի հրամանին այս յանդգնութիւնը ունեցող քահանաները կանչել և հարկ եղած յանդիմանութիւնը ընել: Երէկ Պոլսոյ այլ և այլ եկեղեցիներուն մէջ բաւական թուով պսակներ կային, ամէնն ալ չատ կանոնաւոր կերպով տեղի ունեցան: Ուստի բաց ի բոլորովին հարկեցուցիչ պարագաներէ, քահանաները հարկաւ իրաւունք չունին կրնար ունենալ ինքնաբերաբար այսպիսի կարգադրութիւններ ընելու:

ՇԱՄԱԽԻԻ երկրաշարժը առիթ տուաւ որ մէկ քանի նոր տեղեկութիւններ երեւան գան և լուսաբանեն մութ մնացած կէտեր: Մենք բաւական տեղեկութիւն՝ ունինք բողոքականութեան Թուրքիոյ մէջ ծագման և յառաջացման մասին, բայց մինչեւ հիմայ չէր գրուած և չէր ըսուած թէ Ռուսահայոց մէջ ո՞ր թուականին սկսած է բողոքականութիւնը: Այս առթիւ տեղի ունեցած հետազօտութիւններէն կը հասկցուի որ Ներսէս Աշտարակեցիի օրով սկսած է այդ չարժումը: 1847ին Ամերիկացի բժիշկ մը, որ հմուտ էր նաեւ հայերէնի, Էջմիածին գացեր է և Կաթողիկոսէն յանձնարարականներ խնդրեր է Ռուսաստանի զանազան կողմերը երթալ բը-

---

ԹԵՐԹՕՆ «ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի (5)

ԷՏՈՒԱՌ ՌՕՏ

ՎԵՐՋԻՆ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

—Թող ա՛դ ալ վարձու տուած չըլլանք. եղածն այս չէ՛:

Տիկին Ռօժէ՝ տեսնելով որ ամուսինն այս խօսքն ըսած պահուն թեթեւ տխրութիւն մը կը պատէր անոր դէմքը,

—Կորուստնիս մեծ բան մը չէ, ըսաւ:

—Ստոյգ է, մեծ կորուստ մը ըրած չենք ըլլար, ըսաւ Պ. Ռօժէ հառաչելով:

Իրողութիւնը սա է որ, եթէ տանը պարապ մնալը կը տխրեցնէր զինքը, ատիկայ ոչ այնչափ կորսնցուցած ստակին, որչափ իր տանուտէրի արժանապատուութիւնը վիրաւորուելուն համար էր:

—Անբնակ տուն մը՝ անհոգի մարմինի մը կը նմանի, կ'ըսէր. ատիկայ մահուան գաղափարը կ'արթնցնէ մարդուս մէջ:

Ու պարմին տխրութիւնը՝ իր գոց պատուհաններով՝ թախծութեամբ կը համակէր Պ. Ռօժէն:

Գարնան օր մը, սուգի զգեստներ հագած երիտասարդ կին մը՝ չորս հինգ տարեկան սիրուն փոքրիկ աղջկան մը ընկերակցութեամբ, եկաւ տունը տեսնելու փափաք յայտնեց: Դռնապանը իմաց տուաւ Պ. Ռօժէի, որ ըստ սովորութեան, բանալիներուն արցակը առած վար իջնել կը պատրաստուէր, մինչ կինը կիսաբաց պատուհանին ետին կը նստէր, այցելուն դիտելու համար:

—Նորէն պարապ յոգնութիւն մը, ըսաւ ամուսնոյն՝ երբ ան դուռը բանալու վրայ էր.

—Ո՞վ գիտէ, պատասխանեց Պ. Ռօժէ ետին դառնալով:

Քիչ մը ետքը, տիկին Ռօժէ նշմարեց որ ամուսինը բարեւեց օտարականուհին, և զարմանքով տեսաւ որ փոքրիկ աղջկան ալ երեսները կը չոյէր:

Վայրկեան մը ետքը Պ. Ռօժէ ետ կը դառնար զուարթօրէն:

—Պարմը վարձուած է ըսաւ:

—Կարելի բան չէ, գոչեց տիկին Ռօժէ:

—Այո՛, լմնցաւ, ըսաւ Պ. Ռօժէ. վարձագիրը վաղը պիտի ստորագրենք երեք տարուան համար. բայց Պ. Շաթէլի տուածէն հարիւր ֆրանք պակաս տուի:

Տիկին Ռօժէ ուսերը թօթուեց.

—Հո՞գս, ըսաւ, վարձուած է, ա՛լ պարապ պիտի չմնայ. այդ է կարեւորը: Այդ կի՞նն է վարձողը:

—Այո՛:

—Ո՞վ, է, ի՞նչ կը կոչուի:

—Այրի մը, Տիկին Օտրի կը կոչուի. մէկ զաւակ մը միայն ունի, որ իրեն ընկերացող փոքրիկ սիրուն աղջիկն է:

—Մանօթնի՞ր ունի՞:

—Երկու մարդու անուն տուաւ, որոնց պիտի դիմեմ այսօր կէս օրէն վերջ, տեղեկութիւններ քաղելու համար:

Յետոյ փութկոտ ձայնով մը Պ. Ռօժէ յարեց.

—Հանգիստ եղիր, իր վրայ լաւ տեղեկութիւններ առնելէ առաջ չեմ ստորագրեր վարձագիրը:

—Իրաւունք ունիս. չըլլայ որ արկածախնդիրի մը հետ ըլլայ գործերնիս:

Տիկին Ռօժէ չափազանց կը վախնար անկանոն և ապօրէն ընթացք մը ունեցող կիներէն. ու մասնաւոր հակակրութիւն մը կը զգար առանձինն ապրող կիներու նկատմամբ:

—Ջանա՛ հասկնալ թէ ո՞վ էր ամուսինը, թէ ինչպէս կ'անցընէ ժամանակը, թէ ծնողք ունի՞, և թէ քիչ չատ հարստութեան տէ՞ր է:

Շատ ժամանակ վերջ, երբ տիկին Ռօժէ յիշողութեանը մէջ կը փնտռէր տիկին Օտրիի վերաբերող մանրամասնութիւնները, իրեն այնպէս թուեցաւ թէ Պ. Ռօժէ՝ վերոյիշեալ խօսքերն ըսած ատեն՝ երեսը մէկ կողմ դարձուցեր, և բռնազբօսիկ չեշտով մը,

—Պիտի ջանամ, պատասխաներ էր:

Պ. Ռօժէ, ինչպէս որ ծանուցեր էր, այն օրը կէս օրէ վերջ, իր կնոջ ճակատն ըստ սովորութեան համբուրելէ յետոյ, դուրս ելաւ, պէտք եղած տեղեկութիւնները քաղելու համար: Երկու ժամ չանցած ետ դարձաւ, ամենանպաստաւոր տեղեկութիւններ բերելով հետը: Պ. Օտրի՝ որ նախորդ տարին մեռեր էր, սեղանաւորական տան մը հաշուակալ եղած էր չատ սիրուած էր իր մեծերէն: Կինը բաւական կլորիկ եկամուտի մը տէր էր. և իր ապրուստին պակասը կը լրացնէր գաղթականութեանց մէկուն մէջ բնակութիւն հաստատող իր մէկ տագրը: «Ամէն տեսակէտով յանձնարարելի» և «պատուաւոր» կին մըն էր այն. Լիօնի լաւագոյն ընտանիքներէն մէկուն կը վերաբերէր, լաւ կրթութիւն մը առած էր, և կրնար կատարեալ վստահութիւն ըլլալ իրեն:

—Ուրեմն չատ բաղդաւոր մարդիկ ենք եղեր, ըսաւ տիկին Ռօժէ՝ լսելէ յետոյ այս մանրամասնութիւնները. զորս ամուսինը լաւ սերտուած դասի մը պէս արտասաներ էր:

Յաջորդ օրը վարձագիրը ստորագրուեցաւ. և երկու օր ետք տիկին Օտրի բնակութիւնը փոխադրեց հոն:

Տիկին Ռօժէ պատուհանին ետին նստած, ուշադրութեամբ դիտեց բերուած կարասիներուն իւրաքանչիւրը, որ չատ պարզ էր բայց ճաշակաւոր: Լուի ԺԶ.ի ոճով սրահի մը կահերը՝ փայլուն և ողորկ, ճաշասրահի կարասիներ՝ Ներկուած ընկուզենիէ, ննջասենեակի համար ծիրանեփայտէ կահեր, և այս ամէնը՝ փոքրիկ ու կոկիկ. այս պզտիկ բնակարանին նեղութեանը վրայ չափուած ձեւուած կարծես. ասկէ զատ, այս կահերուն բոլորն ալ նոր և խնամով պահուած էին:

Տիկին Ռօժէ՝ որ սովորութիւն ունէր ամէն տեսածին վրայ խորհրդածութիւններ ընելու, և աչքին առջեւ ներկայացող արդիւնքներէն՝ պատճառները գուշակելու, եզրակացուց թէ Պ. Օտրիի մեռնելէն քիչ ժամանակ առաջ գնուած էին անշուշտ այս կահերը: Թերեւս նեղ օրեր անցընելէ վերջ, հազիւ թէ սկսած ըլլալու էին լայն չունչ մը առնել, երբ մահը վրայ հասեր էր: Ու գրեթէ խանդաղատ գթութիւն մը զգաց իր նոր վարձակալուհւոյն համար:

(Շարունակելի)

մինչ պատկլու համար: Ղուկաս Արքեպս., այն ատեն կաթողիկոսական Փոխանորդ, (որ Տեղապահ կ'անուանուի), կասկածելով որ Ամերիկացի բժիշկը մի գուցէ իբրև քարոզիչ ալ դեր մը կատարէ, կը ջանայ այդ յանձնարարականը: Ամերիկացի բժիշկը, յուսաբեկ՝ կ'երթայ կը հաստատուի Շամախի, ուր կը գտնուէին իրեն ծանօթ օտարազգիներ, և հոն կը ցանուի բողոքականութեան առաջին սերմը որ Աշտարակեցիի օրով հետզհետէ կը ծլի և կ'ընդարձակուի: Ներսէս Աշտարակեցի՝ քարոզիչներ ղրկելով և երբեմն ալ խիստ միջոցներով՝ աշխատած է կասեցնել բողոքականութիւնը, որ հետզհետէ կ'ընդհանրանար կը տարածուէր ռուսահայոց մէջ մանաւանդ այն կողմերը, ուր հայ եկեղեցականներու վեղծումները ամէնէն աւելի աչքի կը զարնէին, մինչև իսկ Էջմիածնի կից Վաղարշապատ գիւղին մէջ 30 տունի չափ բողոքական եղած էին. սակայն ի գործ դրուած այս միջոցները իրենց նպատակին չհասան և Աշտարակեցիի յաջորդը՝ Մատթէոս Կաթողիկոս՝ փոխանակ խիստ ընթացք մը բռնելու սիրաշահելու քաղաքականութեան հետևեցաւ և անոր յաջորդը Գէորգ Դ. ալ նոյն ուղղութեամբ յաջողած է ոչ միայն բողոքականութեան ընթացքը կասեցնել, այլ և արդէն բողոքականացածներէն մաս մը ի Վաղարշապատ և ուրիշ կողմեր դարձնել իրենց մայրենի Եկեղեցին: Առ այժմ բողոքականութիւնը մեծ թիւ մը չունի ռուսահայոց մէջ, սակայն ճիշդ է նաև այն կէտը որ բողոքականութիւնը կէս դարու գոյութիւն մը ունի ռուսահայոց մէջ, և սկզբնաւորութիւնը եղած է Շամախիէն՝ մեր ներկայացուցած պարագաներու մէջ: Թէպէտ այս մասին որ և է գրաւոր աւանդութիւն չկայ, սակայն հարկաւ Էջմիածնի պաշտօնական արձանագրութիւններուն մէջ այս կէտը հաստատող վաւերաթուղթեր չեն պակսիր և թերևս այս մասին հրատարակուած են ուսումնասիրութիւններ ալ, որոնք անծանօթ կը մնան մեզի:

ՄԱՔՐԻ ԳԻՒՂԻ Թաղ. Խորհուրդը՝ իր նորընտիր անդամոց հաստատութեան առթիւ՝ հետևեալ կերպով վերակազմեր է իր դիւանը.— Յարութիւն էֆ. Ունճեան՝ Ատենապետ, Հայկ էֆ. Անտոնեան՝ Ատենադպիր, Գրիգոր էֆ. Բարունակեան՝ Գանձապետ:

ՏԽՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'իմանանք թէ Մուրատօղլու Պօղոս էֆ. աչքի առտուն կնքեր է իր մահկանացուն, ամիսի մը չափ հիւանդ պառկելէ վերջը: Հանգուցեալը զաւակն էր Մուրօղլու հաճի Կարապետ աղայի, որ 1866ին իր ծախքով կառուցանել տուած է Գատըգիւղի Ս. Թագաւոր եկեղեցին, և նոյն եկեղեցւոյ բակին մէջ թաղուած: Հոն թաղուած է նաև Նորոգ հանգուցեալ Պօղոս էֆ.ի մայրը 1876ին, ամուսնոյն կողմէ եղած 500 ոսկիի նուիրատուութեամբ մը:

Այրի Տիկին Գ. Մուրատօֆ, Տէր և Տիկին Տօքթ. Տիգրան փաշա Պապաեան, Յովհաննէս և Արմենակ էֆ.ք Մուրատօֆ, Օրիորդք Զարուհի և Ալինէ Մուրատօֆ, Յակոբ էֆ. Մուրատօֆ, Մկրտիչ էֆ. Մուրատեան, Այրի Տիկին Մ. Լաճիկօֆ և զաւակունք, Միհրան, Պօղոս և Օննիկ էֆ.ք Գափամաճեան, Տէր և Տիկին Յարութիւն էֆ. Զրաճեան, Մելիք էֆ. և զաւակունք, Տէր և Տիկին Պետրոս էֆ. Քօլօլեան, Տօքթ. Յ. էֆ. Սիմոնօֆ, Տէր և Տիկին Սարգիս էֆ. Սիմոնօֆ և զաւակունք, և Տօքթ. Մ. էֆ. Զարդարեան ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն զդառնաղէտ մահ

ՊՕՂՈՍ ԷՖ. ՄՈՒՐԱՏՕՖԻ

որ հանգեաւ ի Տէր Գատըգիւղի իր բնակարանին մէջ, ի խոր սուգ համակելով իր այրին, զաւակները և համայն գերդաստանը:

Յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը պիտի կատարուի յառաջիկայ չորեքշաբթի առտու ժամը 4ին (Ը. Թ) ի Ս. Թագաւոր եկեղեցւոյ Գատը գիւղի, ուր արդէն փոխադրուած է հանգուցելոյն մարմինը, և անտի պիտի ամփոփուի տեղւոյն Ազգ. գերեզմանատան մէջ:

Գատըգիւղ 11 Փետրվար 1902

Ծանօթ.—Կամուրջէն Գատըգիւղի շոգենաւը կը մեկնի ժամը 3½ին:

ՀԱՐՍԱՆԻՔ

Ինիօն ապահովագրական ընկերութեան Թուրքիոյ ճիւղին Տնօրէն Սիմոն էֆ. Գայսէրլեանի՝ ընդ Օր. Երանուհի Մ. Յակոբեանի, դուստր Միքայէլ էֆ Յակոբեանի, պսակադրութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ մէջ, որ այս առթիւ գորգերով զարդարուած, բոլոր ջահերը վառուած և խորանը չքնաղապէս լուսազարդուած էր: Տաճարին գաւիթները և ներքին մասին ետևի կողմը, ինչպէս նաև վերնատունը լեցուած էին հրաւիրեալներէն զատ հանդիսատեսներու երկսեռ խուռն բազմութեամբ մը: Ժամը 7ին մօտ սկսան հասնիլ հրաւիրեալները: Նախ հասաւ հարսին եղբայրը Գրիգոր էֆ. իր պզտիկ քրոջ հետ, ապա փեսան, իր քրոջ Տիկին Պաչպաղիրկեաննանի հետ, հարսին մայրը Տիկին Մ. Յակոբեան, Միքայէլ էֆ. Յակոբեան: Իսկ ամենէն վերջ հասաւ հարսը: Գաւիթին մէջ հարսը դուրս ելաւ գահաւորակէն, և իր հայրը թևը առնելով զինքը, տարաւ մինչև դասին առջև: Այս միջոցին երկու տանէրց քահանաները, փեսին՝ Գաբրիէլ Ա. քհ. Խանճեան, և հարսինը՝ Յովհաննէս Ա. քհն. Պէշիքթաշլի, առաջնորդութեամբ դպիրներու եկան դասին մէջ: Իսկ Ս. Պատրիարքը, որ նախագահեց այս հանդէսին, խորանին վրայ ելաւ, իր շուրջն ունենալով Տ. Բարթուղիմէոս արքեպս., Տ. Հմայեակ եպիսկոպոս Դիմաքսեան չորս վարդապետներ և Բերայի քահանայից դասը, ամենքն ալ զգեստաւորեալ: Հոլաւի օրհնութիւնը արդէն հարսին ու փեսին բնակարաններուն մէջ կատարուած ըլլալով սկսաւ բուն պսակի արարողութիւնը: Զեռնտուութիւնը կատարեց հարսին տանէրէցը: Դինիի օրհնութենէն առաջ, Ս. Պատրիարքը «Արասցուք դմա օգնական ըստ դմա» աստուածային պատգամը բնաբան առնելով, քարոզ մը խօսեցաւ, բացատրելով ամուսնական կապին նուիրականութիւնը, և յարեց թէ ամուսնութիւնը այն ատեն միայն կրնայ օգտակար հանդիսանալ ու իր բուն նպատակին ծառայած կ'ըլլայ, երբ երկուստեք ամուսնացեալք լաւ ըմբռնած ըլլան փոխադարձ սիրոյ և օգնականութեան գաղափարը: Ն. Սրբազնութիւնը իր քարոզը վերջացուց. նորապսակ ամոլին ուղղելով յորդորականով մը և բարեմաղթութիւններով: Կնքահայրն էր Ինիօն ընկերութեան Բարիզի կեդր. Տնօրէնը, որ իր մօր մահուան առթիւ չկարենալով ինքը անձամբ գալ, իր կողմէ փոխանորդաբար մայրաքաղաքս ղրկած էր Ինիօնի առաջին քննիչ Պ. Բօրթիէ: Պսակի արարողութեան ատեն հարսն ու փեսան նստած էին, յենարանները ծաղիկներով պճնուած երկու աթոռներու վրայ, զորս պատրաստած էին Ազգ. Հիւանդանոցի արհեստանոցի սաները: Ս. Յակոբայ որբանոցի խումբ մը երկսեռ սաներ դասին մէջ կեցած էին. անոնք նորապսակներուն նուիրեցին մետաքսահիւս բարձ մը և ծաղկանկար ուղերձ մը:

Եկեղեցական արարողութիւնները աւարտելէ վերջ, նորապսակ ամոլը և բոլոր ներկաները առաջնորդուեցան Սըլանտիրի ընդունելութեան սրահը, որ յաւէտապէս գորգերով ու ծաղիկներով զարդարուած էր: Հարս ու փեսան վերի սրահը հասնելնուն Թօնիի նուագախումբը սկսաւ Համիտիէ քայլերգը զարնել: Հոս շնորհաւորութիւնները տեղի ունեցան: Բազմաթիւ շնորհաւորական հեռագրեր հասած էին: Շնորհաւորական արտայայտութիւններէ վերջ, հրաւիրեալները անցան փառաւոր չքասեղանի մը շուրջ, ուր վայելչապէս մեծարուեցան, և ամէն կողմէ բարեմաղթութիւններ եղան նորապսակ Տէր և Տիկին Սիմոն Գայսէրլեանի և Տէր Տիկին Միքայէլ Յակոբեանի: Այս միջոցին նուագախումբը ընտիր կտորներ կը նուագէր: Ապա սկսան պարերը: Իրիկուան ժամը 10½ին ատենները հրաւիրեալները մեկնեցան:

Հարսն ու փեսան այս առաւօտ կը մեկնին ուղղակի Բարիզ: Հարսանեկան այս շքեղ հանդէսին բազմաթիւ ներկաներուն մէջ կը նշմարուէին Յակոբեան և Գայսէրլեան ընտանեաց անդամներէն զատ, Տէր և Տիկին Գրիգոր Կիւմիւշկէրտան, Տքդ. Խօրասանճեան ընտանիքը, Տէր և տիկին Յարութիւն Գամպէր, Տէր և տիկին Ալպէռ Ալֆանտարի, Տէր և Տիկին Գրիգոր խան Շամտանճեան, Տէր և տիկին Տիրան Կիւմիւշկէրտան, Տէր և տիկին Վահան Էսաեան, Տէր և տիկին Եաղուպ Նշասաթճեան, Միրզա Յովհաննէս խան Աղչալեան, Ռօպէր էֆ. Եաղըճեան, Պ. Անթուան Բերբէնեանի, Տէր և տիկին Խաչիկ Շահպազ, Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, Տքդ. Տիգրան պէյ Աճէմեան, Գաբրիէլ Պապեան, Տէր և տիկին Միքայէլ Յարութիւնեան, Տեարք և Տիկնայք Միհրան և Թումիկ Կեսարեան, Միհրան էֆ. Տէր Ներսէսեան, Տէր և տիկին Սմբատ Բեամթիպեան, Արամ էֆ. Ֆնտգլեան, Տէր և տիկին Պետրոս Քիւրքճիխանլեան, Տեարք Թումիկ և Վահան Սուրէնեան, Տէր և տիկին Արամ Գարամանեան, Գէորգ էֆ. Թօրգոմեան, Սիմոն Պապաեան, Աբրահամ էֆ. Ֆրէնկեան, Աղեքսանդր էֆ. Փանոսեան և ուրիշ բազմաթիւ ականաւոր անձնաւորութիւններ: Սըլանտիրի սրահները լեցուած էին բազմաթիւ շքեղ ծաղկեփունջերով, զորս ղրկած էին՝ Տէր և Տիկին Հայիլ Մէլհամէ էֆ., Պ. Անթուան Տէլլա Թօլլա, Ճօն Բաչա, Տէր և տիկին Կռացեանի, Մ. Շառլ Սարգիս, Տէր և Տիկին Տքդ. Խօրասանճեան, Ռօպէր էֆ. Եաղըճեան, Ահմէտ Շէֆքը փաշա, Տէր և տիկին Գառնիկ Կիւլպէնկեան, Երուանդ էֆ. Էսաեան, Տէր և տիկին Միհրան էֆ. Կեսարեան, Յովհաննէս էֆ. Զրաճեան, տիկին Ն. Ներսէս, Տիկին Էլիզ Անանօֆ, Տեարք Վ. և Հ. Տէր Ներսէսեան, Տէր և Տիկին Ալպէռ Միզրաքի, Նշան էֆ. Կեսարեան, Տէր և Տիկին Թումիկ Կեսարեան, Մ. Յարութիւն Գամպէր, Տքդ. Աճէմեան պէյ, Մ. Աւման Բօթիէ, Ներսէս էֆ. Կեսարեան, Տքդ. Վ. Թորգոմեան էֆ., Տիկին Էտմօն Տիւռօնի, Հ. Կեսարեան էֆ., Մ. Բ. Ալպի, Տէր և տիկին Վ. Ֆ. Ճինկէլ, Տէր և Տիկին Միհրան Սմբատեան, Տէր և տիկին Գ. Ջօհրապ. Օր. Նշան Հարէնց, տէր և տիկին Տէվլէթ պէյ, Լեւոն էֆ. Ներսէսեան և Տէր և Տիկին Օ. Տէթիէ: Հարսը ստացած է նաև ադամանդազարդ և ոսկեայ զանազան նուէրներ.

*, Երէկուան հարսնիքին առթիւ համակրանաց ընդհանուր արտայայտութիւններ եղան Սիմոն էֆ. Գայսէրլեանի նկատմամբ որ շատ կարճ ժամանակի մէջ իր ձեռնհասութեան և ուղղամտութեան փորձը տուաւ Պօլսոյ հրապարակին վրայ, վարելով ապահովագրական կարևոր ընկերութիւններէ մէկը և օր քան զօր աւելցնելով իր գործունէութիւնները մեր հրապարակին վրայ: Այս վիճակը արդիւնքն է Գայսէրլեան էֆ.ի կարողութեան, որ ամէնուն գնահատման և գովասանքին առարկայ եղած է:

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ օր Պատրիարքարանի մէջ կատարուեցաւ նշանախօսութիւնը մեր խմբագիրներէն Յակոբ էֆ. Վարժապետեանի, ընդ Օր. Մաննիկ Հանըմօղլուեանի: Հաճոյքով կ'արձանագրենք նշանախօսութիւնը յիշեալ երիտասարդին, որ իր ազնիւ վարմունքով և աշխատասիրութեամբ համակրելի դարձած է:

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

24 Փետրվար 1902

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	101.15
Ռէժի	(Tab. Turcs)	324.
Գօնսօլիտ	(R. Turque D.)	26.57
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	117.50
Պանք Օթ.թ.	(Banque Ott.)	570
Թրանսվալ	(Transvaal)	139.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

(Այս առաւօտ)

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Ուլայի Ա. աստիճան տրուեցաւ Հանրօգուտ Շինութեանց պաշտօնատան Մասնագիտական ժողովոյ Ա. երկրաչափ Ֆրանկիա էֆ.ի:

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Ա. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Երուսաղէմի զինուորական հրամանատար միրլիվա Րիֆաթ փաշայի:

ՇՔԱԴՐԱՄ.— Լիյագաթի ոսկի շքադրամ տրուեցաւ Մէքսիքի կառավարիչ Խալըլի պէյի:

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Կայս. Իրատէ մը կ'արտօնէ ընդունիլ և ի պահանջել հարկին գործածել Պարսից կառավարութեան կողմէ Պօլսոյ Հայ-հռոմէականաց Կ. Պատրիարք Տ. Պօղոս Ս. Էմմանուէլեանի տրուած Ա. կարգի Առիւծ և Արեւ պատուանշանը:

ՕՐ. ՍԹՕՆ.— Ամերիկացի միսիօնարուհի Օր. Էլէն Սթօն, որ անցեալ սեպտեմբեր 3ին Սելանիկի նահանգին մէջ աւազակներու կողմէ առևանգուած էր, աղջի առաջ ազատ արձակուեր է տիկին Ջիլքայի և իր աւազակներուն քով մնացած տղայի ծնած զաւկին հետ: Օր. Սթօն երէկ առտու Սելանիկ հասեր է: Երեքն ալ քաջառողջ են:

Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ հիմնադիր Ճորճ Ուաշինկթընի ծննդեան 170րդ. տարեդարձին առթիւ շաբաթ օրը ամերիկեան ընդհ. հիւպատոս Պ. Տիքինսընի կողմէ ընդունելութիւն մը կատարուեցաւ:

ՇԱՔԱՐԻ գինը Եւրոպայի մէջ բարձրացած է:

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.— Փետր. 20ին Թանթահի մէջ ժանտախտի երկու նոր դէպք պատահած են, որոնց մին մահացու:

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Ֆիլատելֆիոյ Քրամբ նաւագործարանին մէջ փութով յառաջ կը տարուին Կայս. կառավարութեան կողմէ ապսպրուած զրահապատ յածանաւին շինութիւնները: Արդէն պատրաստ են կաթսաներուն շինութիւնը: Մայրաքաղաքէս մէկ քանի ճարտարագէտներ և մեքենավարներ Ֆիլատելֆիա գացած են շինութեանց հսկելու համար:

—Անգլիա գտնուող Ֆիւթիւվէթ պէյ ալ հրաման ստացած է Ճենովա երթալ ներկայ գտնուելու համար «Մէճտիտիէ» զրահաւորին թնդանօթներուն վերջին փորձերուն:

—«Սամսուն» մեծ նաւաձիգը պիտի ընկերանայ նորոգուելու համար Ճենովա գացող Օսմ. մարտանաւերուն:

ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.— Հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ Հիճազի երկաթուղւոյ ձողերը դետեղուեր են մինչև 39րդ քիլոմեդրը:

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԷՆ կը գրեն թէ Միջերկրականի ռուսական տորմիղին հրամանատար ծովակալ Քրիկէր հոն հասեր և մեծ պատիւներով և թնդանօթի 17 ողջոյններով ընդունուեր է: Ծովակալը ցամաք ելլելով այցելեր է քաղաքին կառավարիչ Մահմուտ Սըտգի փաշայի, Յունաց Տ. Ֆոթիոս Պատրիարքին և. ն.: Կառավարիչ փաշան քիչ վերջը փոխադարձ այցելութեան երթալով թնդանօթի ողջոյններով ընդունուեր է ռուսական մարտանաւերու կողմէ: Ծովակալ Քրիկէր փետր. 15ին Գահիրէ երթալով ներկայացեր է Բարձր. Խտիվին: Ծովակալը ասկէ 30 տարի առաջ երբ ենթասպայ էր, այցելած է Եգիպտոս, և անգամ մըն ալ 6 տարի առաջ երբ Ռուս մարտանաւի մը հրամանատարն էր:

ԴԱՇԻՐՔԷՆ կը գրեն թէ Օսմ. արտասովոր պատուիրակ Ղազի Ահմէտ Մուխթար փաշա ամսոյս 20ին խնջոյք մը սարքեր է ի պատիւ քաղաքին հիւպատոսական մարմնոյն:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատան մէջ աչքի իբրկուն հացկերոյթ մը տրուեցաւ դեսպան Պ. Քոնստանի կողմէ: Ներկայ էին ռուսական դեսպան Պ. Զինովիէվ և խորհրդական Պ. Չէրիքաչէվ, Երկրագործական նախարար Սէլիմ Մէլհամէ փաշա և տիկինը, հրամանատար Պէրժէ, Բանճերի պէյ և տիկինը, կոմս և կոմսուհի տ'Առնու, ֆրանսական դեսպանատան բարձրաստիճան պաշտօնատարները ևն.:

—Երէկ կէս օրին սեղան մը տրուեցաւ դեսպան Պ. Քոնստանի և կնոջը, Վօթուր պահականաւին մէջ, հրամանատար Կէրրագի կողմէ, որ մէկ քանի օրէն վերջնապէս կը թողու հրամանատարութիւնը և Ֆրանսա կը դառնայ:

ՍԱՄՈՍԻ իշխան Միխալաքի պէյ աչքի օրը արձակուրդով մայրաքաղաք եկաւ ռուսական Զօբ շոգենաւով և ուղղակի Կայս. Պալատ գնաց իր հաւատարմական զգացումները մատուցանելու յատս Կայս. Գահոյից:

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ դեսպանատան խորհրդական Պ. Քրիսթիչ Պելկրատ գնաց, Թուրքիոյ և Սերպիոյ միջև կնքուելիք առևտրական դաշնագրին մասին նոր հրահանգներ առնելու համար:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ մէջ գտնուող Ռումանացիներու շահերը մինչև հիմա Իտալական հիւպատոսարաններուն պաշտպանութեան յանձնուած էին: Վերջերս խօսք կար թէ այդ պաշտպանութիւնը հելլենական, ռուսական և կամ աւստրիական հիւպատոսարաններուն պիտի յանձնուի: Նոր տեղեկութիւններ կ'ըսեն թէ այժմ բանակցութեանց սկսուած է Եգիպտոսի մէջ ռումանական հիւպատոսութիւններ հաստատելու համար: Եթէ այս բանակցութիւնները յաջողին ռումանական հիւպատոսարաններ պիտի հաստատուին Գահիրէ, Աղեքսանդրիոյ, Բորդ-Սաիտի, Սուէզի, Թանթահի, Մանսուրայի նման կարևոր քաղաքներու մէջ:

ՀԱՑԻ ԳԻՆԸ.— Երէկուընէ սկսեալ Քաղաքապետական ժողովոյ որոշմամբ հրահանգ տրուած է բոլոր հացագործներուն՝ գործադրութեան դնել հացի գնոյն մասին վերջերս հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցը: Հետևաբար երէկուընէ հացը սկսած է ծախուիլ օխան 35 փր.ի, իսկ «ֆիֆինի» հացը 25 փր.ի:

—Միւս կողմէ հացագործները գանգատած ըլլալով որ ջաղացպանները տեղական ցորենը աղալու համար օտար ցորեններէն աւելի վարձք մը կ'ուզեն, Առևտրական Սենեկին կողմէ հրաւիրուած են մէկ քանի ջաղացպաններ, որոնք հաւանած են օտար ցորեններուն նման տեղական ցորենները ալ աղալու համար իւրաքանչիւր քիլէին 2 ղշ. առնել:

ՊԱՂՏԱՏԻ երկաթուղիի գիծը շինուելէն ետքը, Բարիզի և Պասրայի միջև գտնուած հեռաւորութիւնը, որ այժմ 30 օրէն կը կտրուի, կարելի պիտի ըլլայ 9 օրէն կտրել անցնիլ:

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆերտինանտ իշխանը Պելկրատէն անցած ատեն կայարանին մէջ ընդուներ է Աղեքսանդր թագաւորին պատուիրակներուն ողջոյնները:

—Ռուսական թերթ մը կը յայտարարէ թէ ժամանակէ մը ի վեր Պուլկարներու և Ռումանացիներու յարաբերութիւնները աւելի բարեկամական եղած են, Ռուսճուգի (Պուլկարիա) և Ճուրճէվոյի (Ռումանիա) պահակազորաց սպաներուն իրարու տուած փոխադարձ այցելութիւններէն ի վեր:

—Սօֆիայէն կը գրեն թէ Սթամպուլովականներու պետ Պ. Բէթքով յայտարարեր է թէ՝ ինքը իր կուսակցութեամբը նոր Սօպրանիէին մէջ պիտի քուէարկէ ի նպաստ ծխախոտի մենաշնորհին:

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻՒՔԻՆ մէջ վաղը գիշեր պիտի տրուի դիւանագիտական փայլուն երեկոյթ մը, որուն պիտի մասնակցին խումբին է'ն ճարտար արուեստագէտները:

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 23 փետր.— Պետերսպուրկէն հասած հեռագիր մը կը հերքէ այն զրոյցը թէ՝ ռուս կառավարութիւնը 500 միլիոն Ֆր.ի փոխառութիւն մը կնքած է ֆրանսական սեղանաւորական խմբակի մը հետ:

ՊԱՔՈՒ.—Կովկասի կուսակալը հանգանակութիւն մը բացաւ, Շամախիի երկրաշարժէն արկածեալներուն նպաստ հասցնելու համար: Նպաստի սաստկագոյն պէտք կայ:

ՄՈՍԿՈՒԱ.—Պատերազմական պաշտօնատան պահեստի գումարէն 30000 րուբլի յատկացուեցաւ, երկրաշարժէն վնասուած սպաներու, կառավարական բժիշկներու և պաշտօնատարներու բաժնուելու համար:

ՀՌՈՄ.— Կը հաւաստուի թէ Անգլ. կառավարութիւնը այժմ կը ջանայ Իտալիոյ հաւանութիւնը ստանալ Անգլօ-ճաբոնական դաշնագրին համար:

ԼՈՆՏՈՆ.—Լէյչէսդըրի մէջ ազատական դաշնակցութիւնը որոշում մը քուէարկեց, որով կ'այպանէ Պօէրներու անպայման անձնատրութիւնը պահանջող քաղաքականութիւնը:

ՊԵՐԼԻՆ.— Վիլհէլմ կայսրը յատուկ պատուիրակութիւն մը պիտի ղրկէ Հռոմ, Լէոն ԺԳ. Պապը շնորհաւորելու իր Յոբելեանին առթիւ:

ՀՌՈՄ.— Կ'ըսուի թէ դահլիճը ետ առեր է իր հրաժարականը, Վիքդոր Էմմանուէլ թագաւորին ստիպումներուն վրայ:

ՊԱՐՍԵԼՈՆԱ.— Թրամուէյի երթևեկութիւնները պիտի վերսկսին վաղը:

ՀՌՈՄ.—Կը հաւաստուի թէ Իտալիա պիտի հաւանի մինչև 1904 երկարել Եռեակ Դաշնակցութիւնը քանի որ իր առևտրական դաշնագիրներէն ոմանք երկարաձգուած են:

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Հայնրիխ իշխանը առտուն նաւահանգիստ հասաւ, վտանգաւոր ուղևորութենէ մը վերջը: Շոգենաւին ուղևորները ողջ առողջ են:

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ՈՒՈՇԻՆԿԴԸՆ. 24 փետր.— Զինչինաթիի Իրլանտական ընկերութիւնները բողոքեցին այն որոշումին դէմ թէ նախագահ Րուզվէլդի աղջիկը ներկայ պիտի գտնուի Անգլիոյ Էտուըրտ թագաւորին թագադրութեան:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԳՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ		28.33½
Երէկուան բարձր գինը		28.39½
Երէկուան վար գինը		28.25
ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ		
Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Ֆր.	115.62
Երէկուան բարձր գինը		116.75
» վար »		114.12
Ռէժի	Լ. Օ.	14 20
Թրամվայ բաժնեթուղթ		5.90
» պարտաթուղթ		484
» ժուիսանս		1.55
Օսմ. ապահովագր. ընկ.	Լ. Օ.	3.57
Բրիօրիթէ Թիւրք		—.—
Թրանսվալ	Ֆր.	140
Քարափ		466.
Քրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէն		265 50
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ		
Մէճիտիէ արծաթ	Ղշ.	108.07
Մեթալիք		96.
Անգլիական ոսկի		110.04
Ֆրանսական ոսկի		87.22
Քրիմիջ		51.08
Բօլ.		90.
Ռուսլի թղթադրամ		8.60
Լոնտոն 3 ամիս		110.15
Բարիզ		22.78

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Գ. Ն. Բեփերօղլու.— Ստացանք բաժնեգինը:

Տ. Մ. Ա. Քեօճաճեան.— Ստացանք վեցամսեայ բաժանորդագինը:

ԱԶԴ.—Գումգաբուի դպրոց.— Յառաջիկայ հինգշաբթի, փետր. 14 յաւուր տօնի Տեառնընդառաջի Հնուտցեանց Ազգ. Սարգսի Ռուսաստանցւոյ բարեյիշատակ դստեր Տիկին Թագուհւոյ Մութաֆեանց ի Տէր ննջման տարեդարձն ըլլալով, ըստ կտակի նորին Ս. Պատարագ և հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի մատուցանէ Ս. Երուսաղիմայ Պատր. Փոխանորդ՝ Տ. Գէորգ Եպիսկ. Երէցեան:

Ատենադպիր — Ատենապետ
Ս. Փափազեան — Յ. Մ. Ազնաւորեան

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ազն. Սիմոն էֆ. Գայսէրլեանի ընդ Ազն. Օր. Երանուհի Մ. Յակոբեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի Ազգ. Հիւանդանոցին նուիրած են.— Տեարք՝ Տքդ. Յակոբ էֆ. Սիմոնօֆ և Գառնիկ էֆ. Համբարձումեան 540ական ղշ., Տէր և Տիկին Կարապետ էֆ. Թահթապըրոնեան, Տէր եւ Տիկին Արշակ էֆ. Գարակէօզեան և Տէր եւ Տիկին Միհրան էֆ. Գարակէօզեան 324ական, Տէր և Տիկին Գրիգոր էֆ. Կիւմիւշկէրտան, Տէր եւ Տիկին Խաչիկ էֆ. Շահպազ 216ական, Արամ էֆ. Զուհաճեան, Կ. Ինճեճեան Որդիք, Մարտիկ էֆ. Շաքարեան, Միհրան էֆ. Մուրատեան, Տքդ. Աղեքսանդր պէյ Արապեան և Միհրան էֆ. Սարըեան՝ 108ական ղշ.:

*, Ազն. Միհրան էֆ. Գալֆաեանի ընդ Ազն. Օր. Եւգինէ Ս. Քմանուկեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփուն-

Ջի Ազգ. Հիւանդանոցին նուիրած են.— Բարսեղ էֆ. Աթամպօլլեան 162 ղշ., Յովհաննէս էֆ. Զիրաք-Թորոսեան 108 ղշ.։

* * Լեւոն էֆ. Վարդանեանի ընդ Օր. Թօրթիւնէ Ս. Սագայեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի 54 ղրշ. նուիրած է Լեւոն էֆ. Կիւմիւշեան։

* * Եղիա էֆ. Թ. Կիւմիւշճեանի՝ ընդ Օր. Միրանոյշ Թիւյսիւզեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի 100 ղրշ. նուիրած է Մկրտիչ էֆ. Այչըճեան։

* * Աբրահամ էֆ. Աւագեանի՝ ընդ Օրիորդ Նուարդ Պ. Գալէնտէրեանի ամուսնութեանն առթիւ փոխան ծաղկեփունջի 108 ղրշ. նուիրած է Սարգիս էֆ. Կ. Մեծատուրեան։ (Կնք.)

ՊՐՈՒՆՍՎԻՔԻ 20 ԹԱԼԵՐՆՈՑ

ԲԱՂԴԱԹՈՒՂԹԵՐ

(1868)

117րդ վիճակահանութիւն, 1902 Փետր. 1

Հետեւեալ Սերիները ելած են.—

350	595	1111	1158	1810	2343	2470	2561
3066	3244	3358	4389	4481	5741	5912	6912
7121	7132	7204	7749	7929	8068	8473	8602
9266	9604	9734					

Պարգեւներու վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի Մարտ 31ին.

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.—Ամերիկեան որթատունկեր ըստանալ փափաքող անձերը պարտին մինչեւ 1902 փետրվարի վերջը (Հ. տ.) դիմել Դըզըլ Թօբրագի և Էրէնքէօյի միջեւ գտնուող պատուաստի վարժարանին տնօրէն Պ. Զէքէրլէնի (école de greffage)։ Այս ամերիկեան որթատունկերը նախորդ տարիներու նման ձրիաբար պիտի տրուին մինչեւ 5000 հատ։ Հետեւաբար պէտք է անմիջապէս դիմել որոշուած տեղը. որովհետեւ փետրվարը անցնելէն ետքը ոչ մէկ խնդիր պիտի չընդունուի։ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

29/11 փետր. 1902 8—5

***

ԱԶԴ.—1318ի մարտ ամսոյ այսինքն ոգեւլից ըմպելեաց տուրքի առաջին մասնավճարին պայմանաժամը մօտեցած ըլլալով, Հանր. Պարտուց Վարչութեան ընդհ. տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ Կ. Պոլսոյ և շրջականներու մէջ հաստատուած գինեպանները, ոգելից ըմպելեաց վաճառականները այդ մասին հաստատուած կանոնագրին թիւ 10 եւ 14 յօդուածներուն համաձայն պարտաւոր են անձամբ ներկայանալ փետրվ. ամսոյ միջոցին Ոգելից ըմպելեաց տեսչութեան օրինական գործողութիւնները կատարելու համար։

Ասկէ զատ կը ծանուցուի նաեւ որ Ոգելից Ըմպելեաց տեսչութիւնը այս օրուընէ սկսեալ կը ստանայ Ոգելից Ըմպելեաց տուրքը և կը յանձնէ թէզքէրէները։ Անոնք որ մինչեւ յառաջիկայ մարտ 1 չեն ներկայանար յիշեալ տեսչութեան, օրինական պատիժներու պիտի ենթարկուին։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

30/12 Փետր. 1902 12—5

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 250,000,000 ՖՐԱՆՔ

Ամբողջապէս վճարեալ

Գործակալութիւն Կ Պոլսոյ, Հալաճեան խան, Գարաքէօյ Կամուրջին մօտ, Դեբ-Գործակալութիւն Պոլսոյ կողմը, Սուլթան-Համամ

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւն։ Փոխատուութիւն կընէ արժեթուղթերու վրայ։ Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ ի փոխարէն աւանդ թողուած արժեթուղթերու Ֆրանսական եւ ուրիշ զանազան հպատակներու վրայ շրջաբերութեան կը դնէ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԵՐ եւ ՎԱՐԿԱԳՐԵՐ։—Պորսայի հրամանները կը կատարէ։—Կտրոններ կը վճարէ։— Պայմանաժամով ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ կուտայ որոշեալ պայմաններով։—Արժեթուղթեր կ'ապահովէ։—Դրամ կ'ընդունի ՋԷԲԻ հաշուով։

ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կուտայ։—Առեւտրական տոմսերու, բեռնագրերու եւ փոխանագրերու արժէքը կը գանձէ։

ՊՈԼՍՈՅ Դեբ-Գործակալութիւնը կը կատարէ ամէն տեսակ սեղանաւորական գործեր։—Ապրանքի վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ։—Ապրանք կ'ընդունի թէ՛ խրբեւ անպայման աւանդ պարզ վեթերզշէք ստանալով, եւ կամ յանձնակատարութեամբ՝ Պոլիս կամ արտասահման վաճառման համար։

«ՀԱՄԻՏԻՅԷ» ՖԷՍԵՐԸ

Վեհ. Սուլթանին բարձր շնորհաց համաձայն Զէյթինպուռնիւի մէջ մեր հաստատած «Համիտիյէ» ֆէսերու գործարանին արտադրութիւնները իրենց նրբութեամբ եւ աժանութեամբ այժմ կարող են մրցիլ Եւրոպական արտադրութիւններուն դէմ։ Ասկէ զատ ի բնէ խիստ աժանութեամբը մեր արտադրած ֆէսերը կը գոհացնեն մեր ժողովուրդը, որ կը փափաքի տեղական արտադրութիւնները քաջալերել։ Մեր բուն նպատակն է երկրին պէտքերը նոյնիսկ մեր արտադրութիւններով գոհացնել, եւ մրցելով եւրոպական արտադրութեանց հետ քաջալերել տեղական ճարտարարուեստը։ Պատիւ կը համարինք յայտարարել նաեւ թէ մեր ֆէսի արտադրութեանց հաւաքման հարիւրին 2ը Հիճազի երկաթուղւոյ գծին շինութեան յատկացուցած ենք։ Նոյնպէս Համազգային Անկելանոցին 450 եւ Պրուսայի Համիտիյէ արուեստից վարժարանին 150 ֆէս նուիրած ենք ծայրեւ միասնաբար։ Մեր ֆէսերը անձրեւէն եւ քրտինքէն չեն վնասուիր եւ կոզապարուելու ալ պէտք չունին։ Կը յանձնարարուի թրջած ֆէսերը չորցնելու համար կրակի չբռնել։

Մեր ֆէսերը առանց ծոպի կը ծախուին վերջին գնով։

Գիներն են՝ մէջը Ըէզինով խիստ ազնուն ֆէսեր 5 ղշ., մէջը խսիրով չըջապատուած 8 ղշ., մէջէ մէջ ֆէսով 10 ղշ., մէջը սնդուսով պատուած 13 ղշ.։ Ասոնցմէ զատ ուզուած ձեւով ֆէսեր կը շինուին գործարանիս մէջ յանձնարարութեամբ։

Կը ծախուի.— Պոլսոյ կողմը Համիտիյէ Ճառաէսի Բիւյիւք Իսմայիլ փաշա խանին տակ թիւ 17, Տիրէքլէր Արասը թիւ 71 եւ Ազոէբոյ Եէչիլ Թուլումպա մէյտանը թիւ 101 վաճառատուները, Եէնի Օսման պէյի սրճարանին մօտէքեր գործատան մէջ, Պէյօղլու Մեծ-Պողոտային վրայ Տքթ. Քրիսեանի տանը տակ եւ Սկիւտար Մեծ-շուկային մէջ թիւ 44 վաճառատուները։ 52-17

ԿՐԷՏԷԻ ԳԱՆՁԻ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԸ

Տնանկաց գինանշաններ կրող և կայս. պատկան համար պատրաստուած կրետէի Գանձիս աճառները, որոնց պատկառացնելու առէն հող կայրն եւ ուրիշ ֆնատակար նիւթեր բնաւ գործածուած չէն եւ որոնք նրբհմաստ համբուրած են կանոնի մասերը ամբողջնկելու և մաքրելու յատկութիւններով կը զգուշալ գինեքով, ծախուին կայս. պաշտօնական ամբողջ շահուած Թերմին Աղի Այթ թիւ 7 վաճառատան մէջ կանխիկ գնով եւ պարկով. Անուշահոտ աճառին օխան 5.20 ղշ. պարզ տեսակը 4 ղշ. 10 փարա. Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւններ փութով կը կատարուին եղած ապրանքին գնոյն վրայ բարդուելով 75—25

«ՄՈՒՐՀԱՆԴԱԿ Ի ՏՊԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ»

կը տպուին ամէն տեսակ Տաճկերէն, Հայերէն եւ Գաղղիերէն գիրքեր, տետրակներ, մահազդներ, նամակի գլուխներ եւ կը կատարուին ուրիշ ամէն տեսակ տպագրական գործեր, դիւրամատչելի պայմաններով։

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐՆ ԱԼ ԲԱՑ Է

կէս օրէն վերջ, Թերթը առաւօտները ելլելուն համար։

ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԻՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Պոլիս. Մահմուտ Փաշայիճ գլուխը, թ. 271

Վաճառատանս մէջ կը ծախուին հարսնիքի համար ամէն տեսակ չաքարեղէններ եւ ըմպելիներ, ինչպէս նաեւ երեկոյթներու եւ անուան տօնախմբութեան օրերու համար ամէն տեսակ չաքարներ եւ ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարան մը ալ ունենալով վաճառատունս, յանձնարարուած անուշները եւ զանազան չաքարեղէնները մեծ զգուշութեամբ կը պատրաստուին Վաճառատանս մէջ կը գտնուի նաեւ Ֆնտուքն եւ ուրիշ տեսակ չաքարեղէններու ձոխամթերքները Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնն մեծ փութով կը կատարուին։ Գիները շատ աժան են։ 104—30

ՊԱԶԱՐ ՌՈՒՍ

Հասաւ Աստրախանէն սեւ խավեար, որ երկար ատենէ ի վեր կը սպասուէր։ Այս սեւ խավեարը որ սքանչելի համ ունի պատրաստուած է դեկտեմբերին բռնուած ձուկերէ։ Այս համով և ընտիր ապրանքէն գնել փափաքողները պէտք է գիտնան որ այս խավեարը սատամոքսը խիստ կը զօրացնէ և ախորժակը կը վերահաստատէ։

Դիմել ՊԱԶԱՐ ՌՈՒՍ, Գամարտօ, Եօրկիօսի և ընկերութեան, Սիրթէ տը Բերա թիւ 192։

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլիս, Սուլթան Համամ, Թօփալեան խան

Թօփալեան խանի յիշեալ մեծ վաճառատունը. որ հանդերձեղէնաց վաճառատուներուն էն հինը եւ է'ն նշանաւորն եղած է, բնաւ իր անունն եւ տեղը փոխած չէ, եւ իտէրը Գ. Էրմէնեան վաճառատան գործառնութեանց մէջ ալ աւելի կանոնաւորութիւն մտցուցած է։

Կը ծանուցուի յաճախորդներուն թէ Թօփալեան խանի շրջականները զանազան անուններով եւ վերջերս բացուած հանդերձեղէնաց վաճառատուները Գ. Էրմէնեան եւ Ընկ. վաճառատուներուն հետ ո եւ է յարաբերութիւն եւ կապակցութիւն չունին։ Հետեւաբար յաճախորդները կը հրաւիրուին դիմել Թօփալեան խանի վաճառատունը։

Կիրակի օրերն ալ բաց է։

ՏԱՐԱՊԱՅՄԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ, գաւառներու եւ Եւրոպայի մէջ սեղանաւորական, առեւտրական եւ զատաւական գործեր ունեցող անձերէ անոնք որ կը փափաքին գիտնալ թէ իրենց գործերը ինչ վիճակի մէջ են, 30 ղշ.ի դրոշմաթուղթ մը ղրկեն ՂԱԼԱԹԻԱ, ԻՋՋԷԹ ՓԱՇԱ ԽԱՆ ԹԻՒ 9 ԱՆՏՈՆ ԱԼԻՔ ԷՖ.Ի գրասենեակը, եւ անմիջապէս իրենց ո եւ է հարցումին պատասխանը կը գրկուի։ Հեռագրով պատասխան ուզողները պէտք է հեռագրին ծախքն ղրկեն։

ՋԱՎՈՒՇ ՕՂԼՈՒ

ՍԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹ

Բարակ եւ ընտիր սիկառի թուղթ գործածողներուն կը յանձնարարուի Ջավուշ Օղլուի գործարանին սիկառի թուղթը, որ խաբէութիւն նշանը կը կրէ։

Այս սիկառի թուղթը շատ տարիէ ի վեր մեծ յաջողութիւն գտած ըլլալուն համար, նոր բազմաթիւ կեղծերը ելած են։ Ուստի բուն խակ Ջավուշ Օղլուի թուղթը ասոնցմէ բանտզանելու համար, խարխախ նշանը կը դրուի թուղթերուն ամէն մէկ թերթին վրայ՝ առանց մելանի՝ եւ կնիքի ձեւով այդ նշանը, եւ Թուրքերէն «Ջավուշ Օղլու» գրուած պէտք է ըլլայ։ Դարձեալ «Սթանպօլ» անուն սիկառի թուղթերը պէտք է գիտել թէ «Ջավուշ Օղլու» անունը եւ երկու սեւ նշան կը կրեն։ 78—5

Première Société de Dotation pour jeunes filles BUDAPE T

Représantant à Constantinople

ERNEST GLAVA Y

ԱՂՋԿԱՆՑ ԴՐԱՄՕԺՏԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԲԷՇԹԱ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ)

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

ԷՐՆԷՍԴ ԿԼԱՎԱՆԻ

Դրամագլուխ մինչեւ 1899 Դեկտեմբերի վերջը Ֆր. 5,824,869.24

Վճարուած դրամօժտի գումար » 6,000,000

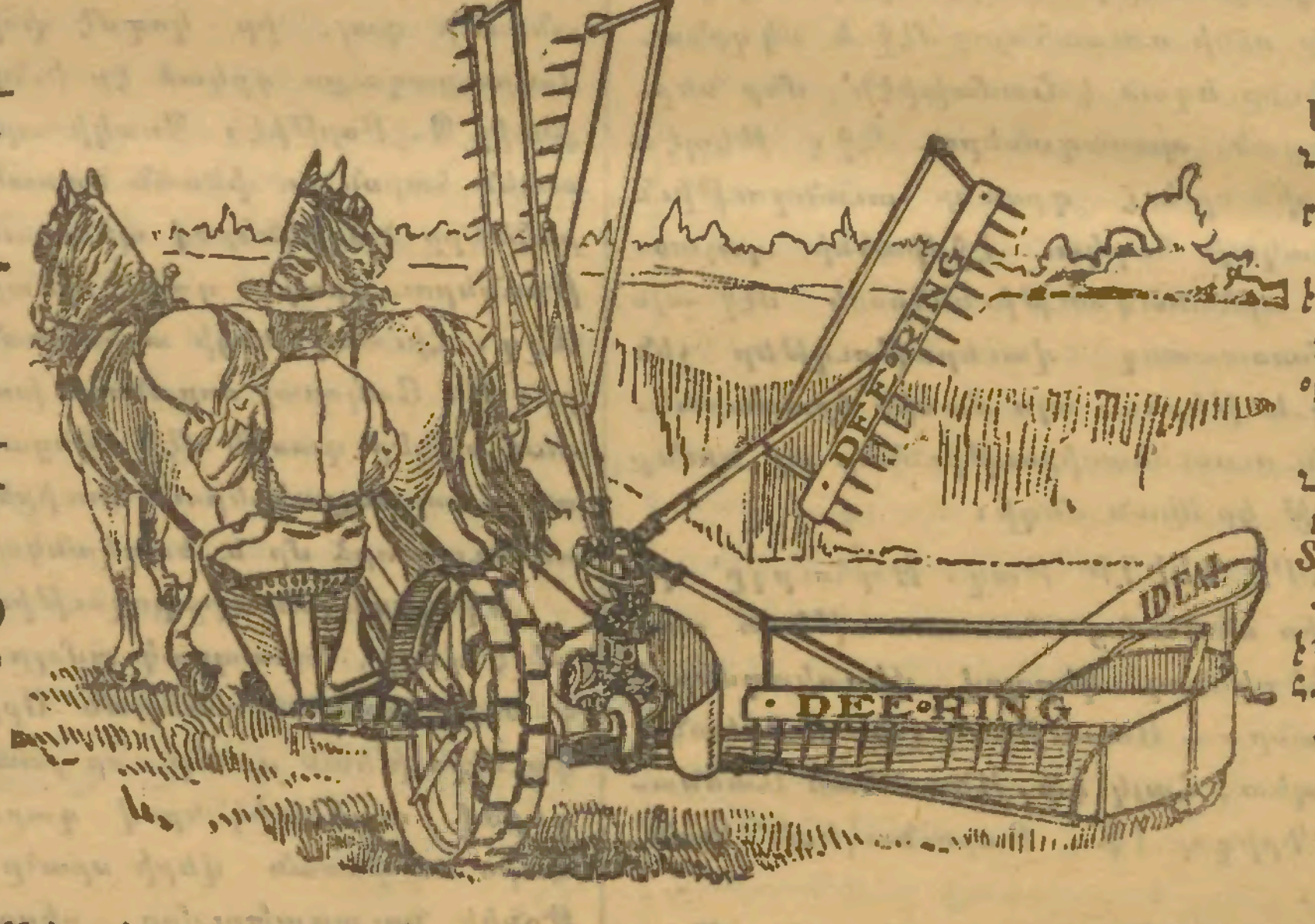
Ցիշեալ ընկերութիւնը հաստատուած է 1863ին եւ իր գործառնութեանց 36 տարիներուն մէջ յաջողած է հանրութեան վստահութիւնը եւ համակրութիւնը շահիլ իր ուղղամտութեամբ։ Ընկերութիւնը ամէն դասակարգի պատկանող աղջիկներ եւ տղաք կ'ապահովագրէ տարեկան, վեցամսեայ, եռամսեայ եւ ամսական փոքր վճարումներով։ Եթէ ապահովագրուած տղու մը հայրը մեռնի վճարումները կը դադրին, սակայն տղան իրաւունք կ'ունենայ որոշեալ պայմանաժամէն ետքը ապահովագրեալ դրամը ստանալ ամբողջովին։ Իսկ եթէ տղան մեռնի ծնողքը իրաւունք կ'ունենայ մինչեւ այն օրը վճարուած բաժիններուն 95% ետ առնել ընկերութենէն։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել ԷՐՆԷՍԴ ԿԼԱՎԱՆԻԻ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ, ՂԱԼԱԹԻԱ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ 67։

ՏԻՐԻՆԿ

ՊԻՉՄԷՅԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ՏԻՐԻՆԿ ՆԱՄ ԱԼԷԱԹ ՈՒ ԷՏԷՎԱԹ

Պու Ճապրիգա Բարիզին 1900 էք գբիոբօնսպինա23 միտալնա իլէ էն պեօյիւք միւքեաճաթա նախիլ օլմուշ տըր։

Պիչմէյէ մախսուս ալէթի ... 12000 ... 9000 ...

Նէօղ ... Տիրինկ նամ ...

1901 1901

Իշթէ եէնի պիր աօրա տուխուլ իյլէտիք։ Միւրուր իտէն զէման չիմտի նիւզ սէնէյի կէչմիշ, պէնաէն ալէյհ վուգուաթը Թարիխիյէ սըրաըընա գայտ օլունմըշ տըր։ Պու տէվրին թէրագգըյաթը ալէլուսուլ չալանը հայրէթ պիր տէրէճէյէ էէթիւտի։ Մաքինա մարիֆէթի իլէ պիչմէք ֆէվգալատէ պիր թէրագգը տէյիլ մի։ 1858 ունճուսինտէ «Մարշ» նամ թըրիան մաքինասընըն էճատընտան պէրու պու անէ տէկին սէնաթը մուհիմմէ մէզպուրէտէ կէրէք ամէրիգատա վէ կէրէք ավրուպատա հէր պիր թարաֆընտա էն մի հիմ պիր մէվգը թութմուշ օլան ֆապրիգա «Տիրինկ» վէ գումբանեասը օլուպ, իմալ իյլէտիկի մաքինալարը սաթըն ալանլարըն հասատ ու հիսապը եօգ տըր։

Իսթէյէնլէրէ քաթալօկ տէֆթէրիմիզի մէճճանէն կէօնտէրիրիզ։ Մէզքիւր տէֆթէրտէ պիչմէյէ մախսուս.

«Իտիալ Տիրինկ» նամ տէմիր իլմէ «Իտիալ Տիրինկ» նամ թըրփան

» » » օրագ պիչմէ » » » թըրմըգ կիպի

միւխթէլիֆ իւլ ճինս մունթազամ մաքինալարըմըզըն րէսիմլէրի մէվճուտ վէ իշպու մաքինալար միւպալաղասըզ վէ ճիտտի սուրէթտէ թարաֆըմըզտան թարիֆ իտիլմիշ տիր։

Պու մաքինալարըն վէքիլանէ տէբօղիթօսը Տէրսաանէթէ Գալաթատա Գէօրգ պէտ խանընտա 1, 2. 3 նումէրօլը մաղազալարտա Մ. Սիւնէյ Նովէլ վէ գումբանեասը տըր։

ԱԴԼԱՍ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ (ԼԻՄԻԴԸՏ)

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1808ԻՆ

ՃՈՐՃ Գ. ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՕՐՈՎ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1000000

ՀԱՏՈՒՑՈՒԱԾ ՎՆԱՍՆԵՐ » » 15000000

Ցիշեալ ընկերութիւնը շահաւոր պայմաններով և գիներով կ'ապահովագրէ ամէն կարգի չէնք հրդեհի դէմ։

ՎՆԱՍՆԵՐՈՒ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ԱՏԵՆ ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՓՈՅԹԵՌԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

Դեբ գործակալ Կ. Պոլսոյ ընդհ. գործակալ

ՆԻՔՈԼԱ ԺՈՐԺԻԱՏԻՍ ՃՈՐՃ ՆԷԹԸՐԱԼ

Գրասենեակ.— ՊՈԼԻՍ, ՔՈՃԱՄԱՆ ՕՂԼՈՒ ԽԱՆ, ԹԻՒ 13

«ՄՈՒՐՀԱՆԴԱԿ» Ի ԹԵՐԹՕՆԸ][1][

ՆՈՐ ՎԷՊԵՐԸ

ՍԻՐՈՅ ԱՄՕԹԸ

ՄԱՍՆ Ա.

ՊԱՑՔԱՐՆԵՐ

ՆԱԽԱԲԱՆ

(Ամփոփում «Կնոջ Ատելութիւն»ին)

Մեր ընթերցողներուն դիւրութիւն մը ընծայելու համար, ինչպէս խոստացած էինք այսօր նոր թերթօնը ՍԻՐՈՅ ԱՄՕԹԸ բսկսելէ առաջ, կը ներկայացնենք մեր նախորդ թերթօնին՝ ԿՆՈՋ ԱՏԵԼՈՒԹԻՒՆին մէկ համառօտ ամփոփումը։

Բարիզի մէջ այրի պառոնուհի մը՝ տիկին տը Կասի՝ իր պաշտպանութեան տակ կ'առնէ Վալանթին Մերօօն անուն աղջիկ մը, որ պառոնուհիին տունը յաճախող երիտասարդներէն մէկուն՝ Ժագ տը Վալմօն կոմսին հետ ամուսնանալու համար անոր հօրմանուհին կ'ըլլայ ժամանակ մը։ Տիկին տը Կասի ալ, որ բուռն կերպով սիրահարած էր տը Վալմօն կոմսին, դիչեր մը Վալանթինի և կոմսի միջեւ պարտէզին մէջ եղած խօսակցութիւնը գաղտնի մտիկ ընելով, կը տեղեկանայ Վալանթինի յղի ըլլալուն, և կոմսին պառաւ մեծ մօրը անանուն նամակ մը գրելով խորհուրդ կուտայ անոր, արտօնութիւն չտալ իր թոռան՝ Վալանթինի հետ ամուսնանալուն։ Ժագ տը Վալմօն Մէռէլի դղեակը կ'երթայ իր մեծ մօրը, որ իր ընդունած նամակը ցուցնելով, կ'ընդդիմանայ ամուսնութեան։ Ժագ տը Վալմօն դղեակը անցուցած օրերուն մէջ յանկարծ լրագրի մը մէջ կը կարդայ իր հօմանուհիին՝ Վալանթինի՝ Պ. Պարէյթ անուն Ամերիկացի հարուստ նաւայարդարի մը հետ ամուսնանալը, որ երկու մանչ զաւակ ունէր 18-20 տարեկան։

Պառոնուհի տը Կասի, որ կոմսը սիրելուն, իր կրցածը ըրած էր Վալանթինը անկէ զատելով Պ. Պարէյթի հետ ամուսնացնելու համար, դիչեր մը կը գողնայ կոմսին կողմէ Վալանթինի գրուած նամակներէն մին, ուրկէ կը տեսնուէր թէ Վալանթին Պ. Պարէյթի հետ ամուսնացած ատեն, արդէն երկու ամսուան յղի էր կոմսէն։

Ամուսնութիւնը կը կատարուի, և Վալանթին ամուսնոյն հետ Նիւ-Եորք կ'երթայ։ Հոն իր ամուսնոյն երկու զաւակները՝ Էտուըրտ և Ճէյմս՝ տեսնելով, ինքն ալ իր կարգին կը սիրահարի Էտուըրտի՝ Պ. Պարէյթի անդրանիկ զաւկին, և կը բաղձայ իր անզուսպ կիրքերը գոհացնել։ Սակայն Պ. Պարէյթի մէկ որդեգիր աղջկան Էլէնայի ներկայութիւնը կը ստիպէ զինքը զգուշանալու։ Էլէնա Չիլիցի ծովուն Մարինէզ անուն մէկուն աղջիկն է։ Իր հայրը հարստութիւնը փճացնելէ ետքը հօմանուհիին հետ խոյս տուած է և Պ. Պարէյթ որդեգրած է Էլէնան։

Ամուսնութենէն 7 ամիս ետքը Վալանթին աղջիկ զաւակ մը կ'ունենայ, որուն անունը կը դրուի Էլիան։ Պ. Պարէյթ՝ հօրը ամուսնու զաւակ մը ունենալուն զարմացած՝ հոգիին պէս կը սիրէ այդ աղջիկը, որ սակայն Ժագ տը Վալմօն կոմսին զաւակն է։ Օր մը Պ. Պարէյթի որդեգիր աղջիկը՝ Էլէնա՝ Ամերիկացի միլիոնատէրին և մանկաբարձ բժիշկի մը միջեւ տեղի ունեցած խօսակցութենէն և Էլիանի՝ դայեակին ըրած հարցումներէն կը կասկածի Վալանթինի անցեալին վրայ։

Ժամանակ մը ետքը Պ. Պարէյթ իր պզտիկ զաւկին՝ Ճէյմսի հետ երկար ճամբորդութիւն մը կը կատարէ։ Վալանթին, որուն պաշտպանութիւնը Պ. Պարէյթի կողմէ Մարմոռ անուն սեւամորթի մը կը յանձնուի. իր ամուսնոյն բացակայութենէն օգտուելով, ապօրէն յարաբերութեանց մէջ կը մտնէ Էտուըրտ Պարէյթի հետ, որ խղճի խայթեր կ'ունենայ։

Նոյն միջոցին Ժագ տը Վալմօն յաջողելով ինքզինքը Նիւ-Եորքի ֆրանսական հիւպատոս անուանել տալ, պարտէզի մը մէջ կը տեսնէ Էլիանը և բնականաբար կը սիրէ զայն, որովհետեւ իր աղջիկն է։ Օր մը անոր նուէր մը տալու համար Պարէյթ ապարանքը կ'երթայ, բայց հոն չի գտներ Վալանթինը։ Դաղթածին Էլէնա գործին մէջ գաղտնիք մը ըլլալը կը գուշակէ։ Յաջորդ օրը Ժագ հիւպատոսարանին մէջ կ'ընդունի Վալանթինի այցելութիւնը։ Մանկամարդ կինը կը պաղատի որ կոմսը երեւան չհանէ իր անցեալը։ Սակայն Վալանթին մեկնելէ առաջ կոմս տը Վալմօնի կը հաղորդէ այն օրը իր առած մէկ նամակը, որուն մէջ տը Միկրան անուն մէկը, որ Տիկին տը Կասիի բարեկամն էր և որ գժտած էր անոր հետ, զայն իրեն կին առնել չկրնալուն համար, կ'ըսէր թէ կարեւոր բանից մը ունի Տիկին Պարէյթի։ Ժագ տը Վալմօն խորհուրդ կուտայ Վալանթինի ընդունիլ զայն, և անկէ քիչ վերջը կը խոստանայ ինքն ալ Պարէյթ ապարանքը երթալով հասկնալ Միկրանի նպատակը։

Յաջորդ օրը Միկրան կ'այցելէ Վալանթինի և բաւական բուռն խօսակցութիւն մը կ'ունենայ անոր հետ և գրպանէն հանելով նամակ մը, որ Պառոնուհիին գողցած նամակն էր և զոր ինքն ալ իր կարգին անկէ գողցած էր, զայն ծախելու համար 50 հազար ֆր. կը պահանջէ։ Վալանթին կը վճարէ ուզուած գումարը և Միկրան կը մեկնի։ Սակայն Էլէնա դրան ետին պահուըտելով կ'իմանայ անոնց խօսակցութիւնը և ամէն բան կը հասկնայ։ Պահ մը ետքը Ժագ Վալանթինի կ'այցելէ և խնդրոյն անեղեկանալով նամակը կը քննէ եւ կը տեսնէ քէ կեղծ է, այսինքն իր բուն նամակին մէկ օրինակը։ Սակայն Վալանթինի բան չըսեր և յաջորդ օրն իսկ Միկրանի ետեւէն Բարիզ կը դառնայ, Միկրանը կը տեսնէ, իր նամակը և անոր օրինակները կը պահանջէ սպառնալիքներ ընելով։ Միկրան կը մերժէ եւ նոյն իրիկունը կ'անհետանայ Բարիզէն։

(Շարունակելի)

ՊՕՂՈՍ ՋԻՋԷՔՃԵԱՆ